

**Állatorvostudományi Egyetem Budapest,
Állatvédelmi, Jogi, Elemző- és Módszertani Központ**

Kutyaviadatok Magyarországon

Dog Fighting In Hungary

Készítette:

Tóth Barbara Nikolett

állatorvostan-hallgató

Témavezetők:

Dr. Vetter Szilvia

központvezető

Állatvédelmi, Jogi, Elemző- és Módszertani Központ

dr. Daróczy István

Állatvédelmi szakjogász

Budapest,

2023.

Absztrakt

A szakdolgozatom célja; útmutatást adni a viadalban résztvevő kutyák jellegzetes sérüléseinek felismerésére és megfelelő bejelentésére, amely elsősorban a praktizáló állatorvosoknak nyújt segítséget. Dolgozatomban bemutatom a harcokban leggyakrabban használatos kutyafajtákat, és részletesen kitérek, azokra a jellegzetes viselkedési jegyekre, amik miatt annyira népszerűek az adott kutyafajták. A jellemző sérülési helyeket és a harcokkal összefüggő betegségeket egyrészt a viadalra történő tréningezések, másrészt pedig maga a viadal közbeni történések ismertetésével mutatom be. Betekinthetünk a viadalokkal összefüggésbe hozható bűncselekményekbe, amelyek a társadalom mellett az állatokat is károsítják. Magyarországi jogszabályok mellett más országok sajátos előírásaira is kitérek. Végezetül pedig egy viadalra történő rajtaütés előtti rendőrségi intézkedés előkészítésével és menetével ismerkedhetünk meg.

The aim of my thesis is to provide guidance on the recognition and proper reporting of typical injuries in dog fighting, primarily to assist practicing veterinarians. In this thesis, I will describe the breeds of dogs most commonly used in fighting and will go into detail about the characteristic behavioural traits that make these breeds so popular. I will describe the typical injury sites and diseases associated with fighting by describing both the training for the fight and what happens during the fight itself. Insights are given into the crimes associated with fighting that harm animals as well as society. In addition to Hungarian legislation, specific regulations in other countries will be discussed. Finally, the preparation and procedure of a police raid on a tournament will be described.

Tartalom

1	Bevezetés.....	4
2	Kutyaviadatok kialakulásának története	4
2.1	Anglia.....	4
2.2	Amerika.....	5
3	A viadatokban használt kutyafajták.....	6
3.1	Jellegzetes viselkedési jegyek.....	7
4	Kutyaviadatok kategóriái	9
4.1	Utcai harcosok.....	9
4.2	Hobby.....	9
4.3	Professzionális.....	10
5	Kutyák tréningezésének menete, ahhoz használt eszközök	10
5.1	Menete.....	10
5.2	Eszközök	11
5.3	Gyógyszerek.....	12
5.4	A kutyák tartási helye a tréningezések és a viadatok között.....	12
6	Viadal előtti történések	13
7	Viadal helyszíne és menete	14
7.1	Viadal utáni történések	15
8	A tréningezések és viadatok során elszenvedett sérülések, azok jellegzetes helyei.....	15
8.1	Jellegzetes sérülések elhelyezkedése	16
8.2	Sérülések jellege	17
8.3	Egyéb jellegzetes sérülések.....	18
9	Betegségek	20
9.1	Külföldi eredmények	20
9.2	Magyarországi eredmények	20

9.3	Babesia gibsoni és a viadatok közötti korreláció	21
9.4	Tosa Inu.....	22
10	A viadatok negatív hatásai és a viadatokkal összefüggésbe hozható bűncselekmények.....	23
10.1	Társadalmi ártalom	23
10.2	Állati károk.....	24
11	Jogalkotás az állatviadatokkal kapcsolatban Magyarországon, és a más országokban 24	
11.1	Magyarország	24
11.2	Európa	24
11.3	Amerika.....	25
11.4	Ázsia	26
11.5	Ausztrália	27
12	Motivációk.....	27
12.1	Pszichológiai indok.....	28
12.2	Anyagi javak.....	30
13	Rehabilitáció	30
13.1	A hegek száma és az agresszió közötti hasonlóságok	31
13.2	Viselkedéselemzés	31
13.3	Saját tapasztalatok	33
14	Állatorvosok felelőssége	33
14.1	Bejelentési kötelezettség jelentősége.....	34
14.2	Magyarországi kérdőív	34
15	Rendőrség feladata, tapasztalata	36
15.1	A rendőri intézkedés előkészítése, annak menete	37
16	Összegzés.....	37
17	Felhasznált Irodalom.....	39
18	Köszönetnyilvánítás	43

1 Bevezetés

Szakdolgozatom célja; hogy átfogó képet mutassak a kutyaviadatok történéseiről az állatorvosok számára. Jelentős hangsúlyt fektetve a kiképzés, és a viadatok során kialakuló jellegzetes sérülésekre és betegségekre, amely segítséget nyújthat az állatorvos számára rendelői környezetben. A sebek megfelelő felismerésének és bejelentésének egyrészt állatvédelmi okai vannak, másrészt, azok az emberek, akik kutyaviadalt rendeznek a társadalomra nézni is károsak lehetnek.

2 Kutyaviadatok kialakulásának története

A legkorábbi feljegyzés, amelyben a kutyákat harcokban használták fel egészen Kr.e. 2100-ra tehető, amikor is Babilon királya Hammurápi; a harcba induló katonáit harci kutyákkal szerelte fel. Majd más uralkodók is előnyben részesítették ezeket a kutyákat például Kambúdzsija perzsa királya, aki Egyiptom meghódítása során használta fel az állatokat Kr.e. 525-ben. Görögország művészeti alkotásaiban is megtalálhatóak fekete alakos kutyaviadalos vázák, amelyek görög férfiakat ábrázolnak, akik éppen kutyák ellen harcolnak. Ókori római feljegyzések szerint angol masztiffok; nem csak más állatokkal, hanem gladiátorokkal is megmérkőztek a Colosseumban[1].

2.1 Anglia

Angliában a XIII. és a XIV. század között főleg a nemesség és a köznemesség körében a vadászat mellett a bikaheccelés és a medveheccelés jelentették a szórakozást. Az egyre nagyobb népszerűségének köszönhetően már nem csak a nemesség, hanem a köznép körében is nagyon elterjedt a bikaheccelés, főleg az erre kitenyészett kutyákkal, akiket bulldogoknak hívtak[2]. Egy másik divatos időtöltés volt a medve-csalogatás, amelyben a bulldogokkal rokon kutyákat eresztették rá kikötözött medvékre, és a legkitartóbb vagy a legvadabb kutyákat díjakkal és hírnévvel jutalmazták. VIII. Henrik uralkodása idején (1509-1547) Londonban medvekertet nyitottak, ahová egy penny fizetésével lehetett bejutni és közel ezer néző volt kíváncsi rá[3]. Napóleon is használta a harci kutyákat, akiket Alexandria településeinek megvédésére küldött[1]. A XVIII. és a XIX. század között, ahogy a vidéki lakosság a városokba költözött - és a dolgozó rétegnél a bikaheccelést felváltotta a mai értelemben vett kutyaviadal - ez lett a fő állatviadali forma[2]. A medve-csalogatás során népszerűvé vált kisebb, ürge kutyákat egyre szélesebb körben kezdték használni egymás elleni harcokban. Egyes történészek úgy vélik, hogy az előbb említett ürge kutyákat, a

nagyobb bika- és medve heccelésnél használt kutyák, illetve a kisebb terrierek - amelyeket a "patkányvadászversenyeken" használtak, ahol a kutyákat az alapján értékelték, hogy milyen gyorsan ölték meg a pít-be zárt patkányokat-, tenyésztésével fejlesztették ki[3]. Mindemellett a bikaheccelést az egyház sem nézte jó szemmel, hisz ezek a szórakoztató tevékenységek Sábát napjára estek, ezért ezeket később be is tiltották[2]. A XIX. századtól kezdve, a kutyatenyésztők számos országba ellátogattak a bulldogjaikkal és a kutyaviadatok világszerte elterjedtek, főleg a házárdjátékosok között. A XIX. század végére jól megszervezett eseménnyé vált, sajátos szabályokkal és viselkedési kódexszel, például csak ugyanolyan súlyú és nemű kutyák harcolhattak egymással. Az ekkor hozott szabályok közül sokat, a mai napig is használnak a szervezett viadatokon[1]. A népszerű kutyaviadatok igazi kezdete egybeesik a bikavadászat betiltásával, amikor Angliában 1835-ös állatjóléti törvény hatályba lépett. Ekkor London öt mérföldes körzetében betiltották a kutyaviadokat is, de máshol legálisak maradtak. Azok, akik örömeiket lelték a bika- és medvecsalogatásban, hamar megfelelő alternatívát találtak a kutyaviadatokban is. Kissé meglepő, hogy a modern kutyaviadatok szabályai a korai küzdelmekről szóló leírások alapján gyakorlatilag megegyeznek a sport népszerűségének kezdetén alkalmazott szabályokkal[3].

2.2 Amerika

-1837-ben brit telepesek révén Angliából és Írországból az Egyesült Államokba is eljutott a kutyaviadal, és az amerikai kultúra részévé vált. Ennek ellenére a masztiffok és más nagyobb fajták kutyaviadalaikról már az 1750-es évektől kezdve vannak történelmi beszámolók. A "Polcié Gazette", - egy népszerű bulvárlap, amely 1932-ig jelent meg a bűnözésről és a rendőrségi hírekről - hosszú éveken át a kutyaviadatok egyik fő információforrásaként szolgált[3]. Az egyik leghírhedtebb kutyaviadal-üzem Kit Burns New York-i Sportsman's terme volt, amely kutyaviadatok, kakasviadatok, patkányviadatok és más események színhelyéül szolgált. 1868-ban Burns létesítményére rajtaütöttek az újonnan alapított Amerikai Állatkínzás Elleni Társaság (ASPCA) emberei, ez volt az első bűnüldözési akció a kutyaviadatok ellen Amerikában. A razziák ellenére a kutyaviadatok továbbra is terjedtek több nagyvárosban, köztük Philadelphiában, Bostonban és Chicagóban. Az United Kennel Club-hoz hasonlóan az Amerikai Kutyatenyésztők szövetsége is elfogadott egy politikai nyilatkozatot (2006), amely szerint a szövetség "nem nézi el és nem bátorítja a kutyák használatát semmilyen illegális tevékenységre, beleértve a kutyaviadokat is". Azonban továbbra is szponzorálják a súlyhúzó versenyeket, amelyek az erőt és az állóképességet jelképezik[3]. 1975-ben hivatalosan is betiltották a kutyaviadokat minden államban[4]. Az

elmúlt évtizedben a bűnüldöző szervek és az állatvédő csoportok sokkal szélesebb közönség előtt tárták fel a kutyaviadalok brutalitását és mértékét, ami állami és szövetségi szinten szigorúbb törvényekhez és egyre több letartóztatáshoz vezetett[3]. Sajnos mindezek ellenére még a mai napig számos illegális kutyaviadalt rendeznek Amerikában és számos európai országban is, mint például Magyarországon.

3 A viadalokban használt kutyafajták

Már a kezdetektől fogva számos kutyafajtát tenyésztettek és használtak a viadalokban, melyeknek testalkata, mérete, színe különbözött egymástól[5]. Néhány tulajdonságban ezek a kutyafajták azonosak, például a külső megjelenést illetően, mint a nagy zömök testalkat, az erősen fejlett állkapocs és a fenyegető ugatás. Az 1860-as években 2 fő fajta alakult ki Angliában. Az egyik Angol Bull Terrier, a másik a Staffordshire Bull Terrier[5]. (A Staffordshire Terrier nevét arról a területről kapta, ahol kitenyésztették[6]). Az Angol Bull Terriert elkezdtek kiállításokra tovább tenyészteni, így a küllem a bátorságuk rovására változott. Ezzel ellentétben a Staffordshire Bull Terriereket pedig a viadalokban hasznos viselkedési jegyekre tenyésztették tovább[5]. A fajta név megváltozott bull terrierről pit bull terrierre, utalva arra, hogy viadalok helyszínét pit-nek nevezték. A többször általam is használt pit bull megnevezés tulajdonképpen egy gyűjtőszó és nem egy kutyafajta megnevezése. A pit bull szó magában foglalja az Amerikai Pit Bull Terrier, az Amerikai Staffordshire Terrier és a Staffordshire Bull Terrier fajtákat[6]. A fajták közül az Amerikai Pit Bull Terrier a leggyakrabban használt fajta, főleg Európában és Amerikában, de ezek mellett az ázsiai országokban számos kutyafajt tenyésztettek ki és használnak még a ma napig is a viadalokon[5, 7]. (1. táblázat)

1. táblázat: Példák az országoként használatos kutyafajtákra a viadalokon

Forrás:[5]

Fajta	Eredet	Fajta	Eredet
Argentín dog	Argentína	Kangal pásztorkutya	Törökország
Shar Pei	Kína	Bull Terrier	Anglia
Akita Inu	Japán	Angol Masztiff	Anglia
Tosa Inu	Japán	Staffordshire Bull Terrier	Anglia
Bully Kutta	Pakisztán	Amerikai Pit Bull Terrier	Amerika
Brazil Masztiff	Brazília	Amerikai Staffordshire Terrier	Amerika
Francia Masztiff	Franciaország	Amerikai Bulldog	Amerika
Presca Canario	Spanyolország	Nápolyi Masztiff	Olaszország
Presca Mallorquin	Spanyolország	Kaukázusi juhászkutya	Oroszország
Alano	Spanyolország	Közép-Ázsiai juhászkutya	Oroszország

3.1 Jellegzetes viselkedési jegyek

Külső megjelenésre egy tipikus közepes testalkatú, kompakt, sűrű izomzatú, 20-40 kilogramm testtömegű kutyát láthatunk[6]. Azonban a viadalokon való népszerűségét a jellegzetes viselkedési jegyeinek köszönheti. Nagyon gyorsan képes a környezeti ingerekre reagálni, könnyen lehet tanítani és magas tűrőképességgel rendelkezik a fájdalommal szemben, emellett nagyon erős köteléket tud kialakítani az emberekkel[6]. A szelektív tenyésztésnek köszönhetően a viadalok megnyeréséhez fontos tulajdonságok még hangsúlyosabbá váltak, mint például a kompakt testalkat, az erő, az állóképesség, a vadság, a higgadtság, a félelem hiánya, a bátorság, a kitartás, a megnövekedett fájdalomtűrés, a normális szociális jelekre megváltozott viselkedés és a szoros kötődés az emberhez. Mindezek mellett fontos még a különleges harapási stílus, a mozgékonyosság, a más állatokkal szembeni agresszió, és a harapásgátlás hiánya, ami jellemzően mély sebeket okoz ellenfelében[6, 7]. A magasabb szintű kutyaharcosok jellemzően kisebb, mozgékonyabb pitbullokat használnak, nem pedig nagyobb vagy zömökebb pitbullokat, amelyek esetleg az udvarukat őrizik vagy háziállatként szolgálnak[7]. Állóképesség, gyorsaság és mozgékonyosság szükséges ahhoz, hogy az állat végig bírja a harcot és elkerülje a súlyos sérüléseket. Emellett a tréningezések során, az állatokat az ellenfél sebezhető pontjainak megtámadására tanítják[6]. Célzott támadási pontjaik a fej, mellső lábak, nyak és a has területe. Ennek alapján alakulnak ki a későbbiekben említett jellegzetes sérülési helyek. A legkiemelkedőbb tulajdonságuk mégis az úgynevezett vadság, amely azt jelenti, hogy állat a sérülései és a fájdalmai ellenére is tovább folytatja a harcot. Sokszor a saját, vagy az ellenfelük haláláig képesek harcolni[6]. Általánosságban, ha a kutya feladja a harcot vagy ha már tréningezés közben kevésbé mutat kedvet a harcra, gazdája leselejtezi az állatot, ugyanis ez egy nem kívánt tulajdonság, amit nem szeretne a tulajdonos tovább tenyészteni. A kívánt tulajdonságokra történő szelektív tenyésztés oda vezetett a kutyáknál, hogy addig nem adják fel a harcot, amíg el nem távolítják a harcterről vagy fizikálisan már nem képes tovább folytatni a harcot[6]. A szelektív tenyésztés következtében fenyegető veszélyekre nem mutatnak normális viselkedési jeleket, mint például a hátszörzet felborzolása vagy a vicsorítás. Az ilyen típusú kutya a normális szociális jelekre máshogy reagál, ha a másik kutya a viadal közben a megadás jeleit mutatja, akkor sem hagyja abba a harcot. Legyen ez az elfordított tekintet, leeresztett testtartás, a has mutogatása vagy fájdalmas hang kiadása például nyüszítés. Azt is megfigyelték, hogy a pit-en kívül képesek normális interakciókra a többi kutyával[6]. Jellemző rájuk a nem megfelelő szexuális viselkedés. Sok esetben

szaporító állványt használnak, hogy a kan kutya meg tudja termékenyíteni a nőstény állatot [6]. A viadalos kutyák rendkívül agresszívak más kutyákkal szemben, viszont nem látható ez a fajta agresszivitás a gazdák irányába. Ez egy rendkívül fontos tulajdonság, ugyanis a tulajdonos látja el és képezi ki a kutyákat[6]. Számos ország bizonyos kutyafajtákat „veszélyes kutyáknak” minősített. Ezek az országok ezeknek a fajtáknak a behozatalát, az országon keresztül való szállítását és az ideiglenes tartását is betiltotta vagy tartását engedélyhez és szigorú szabályokhoz köti. Ide tartozó ország például Anglia, Horvátország, Dánia, Franciaország, Németország, Norvégia, Lengyelország, Svédország, Portugália, Spanyolország, Írország, Svájc és Olaszország[8]. Magyarországon ugyan jelenleg semmilyen jogszabály nem tiltja a pit bull terrierek és azok keverékeinek tartását, viszont a 35/1997. (II. 26.) Kormányrendelet tartalmazta, amit alkotmányellenessége miatt 2010. szeptember 30. napján megsemmisítettek[9]. Ausztria, Belgium, Hollandia, Görögország, Szlovénia még nem hozott olyan jogszabályokat, melyek gátolnák egyes kutyafajták bevitelét, szállítását vagy éppen ideiglenes tartását[8]. Az előzőekben említett szabályozás alatti országokban a kutyafajták előfordulását a 2. táblázat mutatja.

2. táblázat: A kutyafajták, amelyek jogi szabályozás alatt állnak

Forrás:[8]

Fajta	Ország	Fajta	Ország
Tosa Inu	10	Kangal	2
Rottweiler	8	Bordói dog	2
Argentín dog	8	Spanyol Masztiff	2
Pit Bull Terrier	7	Nápolyi Masztiff	2
Amerikai Staffordshire Terrier	7	Masztiff	2
Brazíl Masztiff	7	Bandog	2
Staffordshire Bull Terrier	5	Amerikai Bulldog	2
Bull Terrier	4	Cane Corso	2
Kanári szigetek kutya (Presa Canario)	3	Mallorcai Masztiff (Presa Mallorquin)	2
Bull masztiff	3	Dobermann	2
Boerboel	3	Akita	2
Kaukázusi juhászkutya (ovcharka)	3	Csehszlovák farkaskutya	2
Miniatúr Bull Terrier	2	Amerikai Pit Bull Terrier	2

A táblázatban látható kutyafajták mellett, szabályozás alatt áll még az amerikai bulldog, a Közép-Ázsiai juhászkutya, a Déloroszi juhászkutya, a Tornjak, a Sarplaninai juhászkutya, a Spanyol dog, az angol bull terrier, a német juhászkutya, az Afrikai juhászkutya, az Akbash,

a Moszkvai juhászkutya, az Anatóliai juhászkutya, a Sarloosi farkaskutya, a Thai ridgeback dog. Fontos megemlíteni azt, hogy nem csak a fajtatiszta, hanem ezeknek a fajtáknak az egymással keresztezett fajtáira is érvényes a szabályozás[8].

4 Kutyaviadatok kategóriái

A kutyaviadatok esetében 3 szintről/ kategóriáról beszélhetünk. Az utcai, a hobbi és a professzionális kutyaviadal, azonban ezek a kategóriák egymástól nem teljesen különböznek, gyakoriak az átfedések közöttük. Az sem kizárható, hogy az első két kategóriába tartozók áttérnek professzionális szintre[2].

4.1 Utcai harcosok

A kutyák gazdái gyakran fiatal férfiak, akik a tízes éveik végében vagy a húszas éveikben járnak és általában valamilyen utcai bandához kötődnek, és a kutyákat gyakran önvédelmi céllal tartják[2, 6]. A küzdelmek gyakran bandaháborúk miatt alakulnak ki, és ezek általában nem szervezett viadatok, hanem spontán küzdelmek. Helyszínük nem a „pit”, hanem nyilvános területek (parkok), elhagyatott épületek vagy magántulajdonban lévő lakások. A mérkőzések alatt nem alkalmazzák a kutyaviadatokon használatos szabályokat, nincsenek bírók, a harcok addig tartanak ameddig az egyik állat fel nem adja, vagy le nem fújja a meccset[4, 6, 7]. Ugyan fogadásokat itt is kötnek, de sokkal kisebb tétekben, mint a másik két kategória esetében. A mérkőzés győztesének nyereménye a harc megnyerésével való kérdés joga[2]. Nem alkalmazzák a professzionális kutyaviadatoknál használt tréningezési módszereket, de gyakran környéken élő állatokat lopnak el, amikkel tréningezik a kutyákat[6].

4.2 Hobby

A második kategóriába a hobbi kutyaviadalkozók tartoznak, akiknél a harcok sokkal szervezettebbek. Nem spontán alakulnak ki, hanem néhány hetente rendezik meg őket, kevésbé publikus helyszíneken, mint vidéki, mint városi körülmények között is lejátszódhatnak ezek a harcok. Gyakran elhagyatott épületekben, vagy olyan szobákban, garázsokban, amiket direkt a viadatokra alakítottak át[2]. Az előzőekben tárgyalt utcai harcokhoz képest nagyobb hangsúlyt kap a drog-terjesztés lehetősége, a fogadások nagyobb tétekben történnek. Kevés időt fordítanak az állatok tréningezésére és kondicionálására, de ők is gyakran más állatokat lopnak el, amelyeket csalinak használnak a kutyák tanítására. A viadalt megnyerő kutya fedeztetése, és ennek következtében születendő kölykök eladása jelenti számukra a fő jövedelmet[6]. Viszont általában 1 vagy 2 kutyával rendelkeznek[7].

4.3 Professzionális

A professzionális kutyaviadalosok általában körbe utazzák a világot, mint bírok, résztvevők vagy szervezők[6]. A viadalokat pár havonta szervezik rejtett helyszíneken, és csak meghívás alapján történik a részvétel. A résztvevők száma az Egyesült Királyságban 10 és 50 között lehet, míg az Egyesült Államokban akár 200 néző is jelen lehet[2]. A résztvevők és a közvetítők mellett még 3 fő embercsoport vesz részt. Az első a szerencse/hazárdjátékosok, akiket a középosztályba tartozó üzletemberek, vállalkozók alkotják, akik fogadásokat kötnek a győztes kutyára. A második a bűnözői réteg, akiket a dolgozói és az alsó osztályt alkotó tolvajok, drog-terjesztők alkotják. Ők amellet, hogy a kutyákat tréningezik, hasznot húznak abból, hogy más illegális tevékenységből is származik jövedelmük. Végül a harmadik csoportot, azok a vidéki munkásosztályba tartozó férfiak alkotják, akik a helyszínt szolgáltatják[2]. A kutyatulajdonosok jelentős bevételi forrása a győztes kutya fedeztetéséből származik. A fedeztetések által több generációnyi, képzett harci kutyát tenyésztenek ki[6]. A professzionális kutyaviadalosok tulajdonában lévő kutyák száma több mint 50 is lehet[5]. A viadalokon a kutyák neves vérvonallal rendelkeznek[10]. Nagy mennyiségű pénzt fordítanak az állat tréningezésére szolgáló eszközökre. Gyakran használnak tapasztalt edzőt az állatok idomítására. A harcokban általában nagyon képzett, jól vérvonallal rendelkező kutyák vesznek részt. Emellett bírók, időmérők, videókészítők találhatóak a harc helyszínén[2]. Magyarországon főleg ezzel a kategóriával találkozhatunk.

5 Kutyák tréningezésének menete, ahhoz használt eszközök

5.1 Menete

A kutyaviadalosok általában, az állat fejlődésével arányosan tesztelik és tréningezik a kutyáikat már fiatal koruktól kezdve. Ezt az időszakot „schooling” -nak nevezik. Körülbelül 1 éves kor körül olyan harcoknak teszik ki, amelyek nem okoznak súlyos sérüléseket, inkább ezek rövid kontrollált harcok, amikkel ki lehet szűrni azokat a kutyákat, amelyek nem alkalmasak a kutyaviadalokra. Nagyjából 2 éves korukban a kutyák egy úgynevezett „game test”, vagyis játék teszten esnek át. Ekkor az állatokat egy nála idősebb, képzetesebb, gyakran nagyobb ellenfél ellen mérettetik meg. A harcot különféle pontokon megállítják, hogy megfigyeljék mennyire hajlandó arra az állat, hogy tovább folytassa a harcot. Ha folytatja a harcot akkor, ezek a mérkőzések a kutya teljes kimerültségéig tartanak, majd újra harcoltatják egy friss vagy pihent kutyával[7]. A mérkőzések előtt 4-6 héttel a tulajdonosok folyamatosan kondícióban tartják kutyáikat. A soron következő mérkőzések előtt, 4-6 héten keresztül a kutya szigorú étrend és edzési folyamaton esik át. A módszerek nagyon változnak

a kutyaviadalosok között. A cél az, hogy a kutya elérje versenysúlyát, mindemellett növelje az erejét és az állóképességét. A kutya versenysúlya az a legkisebb súly, ami nem jár izomvesztéssel. Ezek a kutyák vékonyak, soványnak tűnnek, viszont jól izmoltak. A Body Condition Score alapján 3-as 4-es a besorolásuk a 9-ből. A súlyt a mérkőzések előtt egyeztetik a tulajdonosok[7]. Sok esetben az állat nem kap enivalót, amivel az cél az agresszió növelése.

5.2 Eszközök

Berendezések és technikák széles választékával tudják növelni a kutyák erejét és állóképességét a harcok előtt általában napi szinten, akár több órán keresztül. Ahhoz, hogy hozzá szoktassák a pit meleg környezetéhez, a kutyákat forró szobában tréningezik[2]. Gyakran használnak például lécpadokat, szőnyegpadokat vagy átalakított elektromos futópadokat, melyekkel növelik a szív- és érrendszeri erőnlétet és az állóképességet[5]. Bármilyenféle futópadról legyen szó oldalukon általában fából készült lécek találhatók, amelyek szemellenzőként funkcionálnak, illetve ezekre a lécekre horgokat tesznek, a horgokhoz pedig hámot kapcsolnak, ami a kutyát a futópadon tartja[6]. A futópadokon gyakran több óráig futnak, ami azzal jár, hogy a mancsuk talppárnáin horzsolások figyelhetők meg. A horzsolások megelőzhetők mancsvédők és vagy kenőcsök használatával. Ezenfelül a kutyákra mellényeket tesznek, amelyekre súlyok tehetőek. A mellények a rá rakott súlyok következtében a hónalj alatt horzsolásokat, zúzódásokat okoznak[7]. Cat-mill vagy Jenny egy olyan eszköz, amely egy forgó központi tengelyből áll, hosszú küllővel, amelyhez a kutya rögzítve van. Hasonlít a lovaknál használt kör jártatóhoz, de sokkal kisebb. Súlyokat és láncokat gyakran adnak a szerkezethez, hogy növeljék az ellenállást, illetve kis állatokat lógathatnak be a kutya elé ösztönzésképpen, mint például csirkét, macskát vagy nyulat[5, 7]. Egyéb felszerelések, amiket gyakran használnak, az a rugó/ugró rudak és a flirt pole. A rugórúd általában kötélből, bőrből vagy gumiabroncsból áll, amely faághoz, szarufához vagy oszlophoz erősített rugóra van felfüggesztve. A kutya harapásának, valamint a nyak- és lábizmok erősítésére szolgál, miközben húzza a kötelet, vagy bizonyos esetekben lóg a végéről[5, 7]. A flirt pole szintén egy rúdból áll, amelynek végéhez egy csali van rögzítve, ez hasonlít a macskajátékhoz. A csalit végig húzzák a talajon, hogy rávegyék a kutyát annak az üldözésre, fokozva a prédahajtást[7]. Ezt még gyakran kiegészítik, azzal, hogy az állatot autó, bicikli vagy más jármű mellett futtatják. A kutyára itt is gyakran súlyokat helyeznek, hogy növeljék az ellenállást[7]. Egyes esetekben megfigyelhetjük, hogy az állatot vízben, mint például folyókban, tavakban, medencékben úsztatják[7]. Az állat

erejének növelésére használható, ha a kutyával súlyokat húzatnak, például megrakott kocsit vagy szánkót[1]. Néhány tulajdonos csaliállatot használ arra, hogy az állat hozzászokjon ahhoz, hogy a viadal során akár megölje az ellenfelét. Az ilyen csaliállatok közé tartozhatnak kis állatok, valamint esetleg olyan kutyák, amelyeket vagy elloptak, vagy olyan tenyésztőtől szereztek, akik naivan ingyen vagy alacsony áron kínálják őket "jó otthonba"[2].

5.3 Gyógyszerek

A tréningezések mellett a kutyáknak a mérkőzésre való felkészítéséhez hozzájárulnak különböző étrend-kiegészítők vagy éppen gyógyszerek, drogok[7]. Vitamin, táplálékkiegészítők és különféle gyógyszerek gyakran találhatóak a lefoglalás helyszínén, mint például B₁₂-vitamin, B₁₅-vitamin, kreatinin, K-vitamin, vas és máj kivonat, aminosavak, provim por, ami stressz csökkentő hatással bír. Metamfetamint, kokaint a fáradt kutya stimulálására az agresszió, a reakciókészség növelésére, a fájdalom és a félelem elfedésére használják. Dexametazon gyulladáscsökkentő hatással bír. Hormon és androgén szteroidok az izomtömeg, az állóképesség és az agresszió növelésére szolgálnak. Furoszemidet a mérkőzések előtt használják súlycsökkentésre. Emellett antibiotikumok és nem-szteroid gyulladáscsökkentők a viadal után, fájdalom csökkentésre szolgálnak[6, 7]. Leírtak olyan anyagokat is, mint puskapor és csípős szósz, amit az állatok agresszivitásának fokozására használnak[11].

5.4 A kutyák tartási helye a tréningezések és a viadalkok között

Vidéki környezetben a harci kutyák az életüket fiatal koruktól kezdve láncon tartva élik. Egymástól nem messze, de egymással nem érintkezve, ami azt a célt szolgálja, hogy a kutyák folyamatosan lássák egymást növelve közöttük az agressziót. A láncok súlya általában sokkal nehezebb egy normális lánchoz képest, néha plusz súlyokat is tesznek rá, hogy növeljék a kutya izomzatát[7]. Általánosságban rossz körülmények között tartják a kutyákat, nem kapnak megfelelő táplálékot, nem engedik őket szabadon vízhez jutni kivételt képez, ha mérkőzésre készítik fel őket[11].

Az időjárás viszontagságaitól is kevésbé védik őket. Nagyon rossz minőségű faházakat vagy sok esetben műanyagból, vagy fémből készült hordókat használnak menedékként. Az állatoknak nincsen arra lehetősége, hogy szocializálódjanak társaikkal. A láncról is csak akkor veszik le őket, ha tréningeznek velük vagy ha harcolnak[3, 5, 7]. A nyakörv következtében- ami általában szélesebb-, a kutyák nyakán ventrálisan bőrpír és szőrhiány

figyelhető meg. Városi körülmények között a kutyákat elsötétített alagsori ketrecekben egymásra helyezve tartják, de abban megegyezik a vidéki tartással, hogy ők is csak tréning és harcok esetében hagyják csak el a ketrecüket[7].

6 Viadal előtti történések

A viadalon való részvétel előtt, történik egy megállapodás az egyének között a nevezési, belépési és fogadási díjról, illetve a dátumról, az időről, a helyről, a szabályokról, a harcolni kívánt kutyákról, a súlycsoportról, hány néző lehet jelen és ki lesz a bíró[1, 6]. Ez a megállapodás hozzávetőlegesen 6-8 héttel a mérkőzés időpontja előtt történik, melynek ideje alatt a viadalban részvevő kutya alapos tréningen esik át[6].

A küzdelmeket titkos helyszíneken tartják, ami megnehezíti a bűnüldöző szervek számára a kutyaviadatok felderítését[6]. A helyszínt néhány nappal előre bejelentik, gyakran a Facebookon és/vagy a WhatsApp-on keresztül[1]. A helyszíneket, a játékvezetőket és a résztvevőket gondosan kiválasztják a maximális titoktartás érdekében, a nézőket pedig szigorúan ellenőrzik, hogy kiszűrjék a beszivárgókat. A kutyaharcokat gyakran hétvégén tartják, és a legtöbbet felveszik: néha közvetlenül élőben közvetítik és megosztják őket a közösségi médián keresztül, ami lehetővé teszi az online fogadások szervezését is[1]. A kutyaviadaloknak több szabálya létezik, amelyek irányt mutatnak a viadal megrendezésének és menetének megkönnyítésére. A leggyakrabban alkalmazott szabály a 19 pontból álló Cajun szabálya[6]. A küzdelmek helyszínén a kutyákat megméri, és ha a kutya túllépi az előre lefixált súlycsoportot, a küzdelem és a pénz érvényét veszti[6]. Súlyuk lehet könnyebb is, de ez a hátrányukra válna, mivel a kutyatulajdonosok a súlyt az erővel társítják[1]. A kutyák mérlegelése úgy történik, hogy egy lógó mérlegre helyezik őket a hámjuk vagy a nyakörvük segítségével[7]. Tipikusan a kanok csak más kanok ellen, és ugyanígy a szukák is csak más szukák ellen harcolhatnak[6]. A kutyákat a küzdelmek előtt megmossák vízzel, tejjel, ecettel és szódabikarbónával vagy más készítményekkel, általában az ellenfél gazdája által, hogy a szőrzetükön ne legyenek olyan irritáló anyagok, amelyek a másik állatnak valamilyen okból kifolyólag káros lehet. Mindez a bíró előtt történik[7].

7 Viadal helyszíne és menete

A viadalok helyszínét pit-nek nevezik. A pit mérete és kialakítása eltérő lehet, körülbelül 4x4 méter széles és 60 centiméteres falakkal van körülkerítve. A padló vászonnal vagy szőnyeggel van borítva, hogy a kutyák talpa jobban tudjon tapadni[7]. (1. képen látható)

1. kép: A viadalok helyszíne a „pit”

Forrás:[12]

A legtöbb pit hordozható falakból épül fel, melyek fából vagy lánckerítésből készülnek, vagy készíthetők szénabálából is[6]. A pit két ellentétes sarkában átlósan vannak meghúzva a kaparóvonalak, amelyek szalaggal vagy festékkal vannak berajzolva. A vonalak általában 3,6-4,2 méter távolságra vannak egymástól, a harci szabályoktól függően. Alkalmanként van egy középvonal a padlón[6].

A harcok alatt a pit-ben a két kutya található gazdáikkal, és a bíróval. A küzdelem megkezdése előtt a gazdák a két vonal mögé helyezik a kutyákat, egymással szemben. Ezután elengedik őket, a kutyáknak át kell lépniük a saját kaparóvonalukat, és össze kell csapniuk. Időzített fordulók vannak, a tulajdonosoknak a kutyákat minden kör végén szét kell választaniuk, amihez gyakran szükség van törő/harapó botokra[6]. A pálcát a kutya szájába, mégpedig a kisörlő fogak elé helyezik, és az állkapcsuk így szétfeszíthetők[7]. A törőpálcák jellemzően ék alakúak, általában fából vagy műanyagból készülnek, lehetnek kézzel készíttetek vagy vásároltak. Egyéb tárgyak is szolgálhatnak a száj szétnyitására például szerszámok, szerszámmarkolatok, fadarabok vagy botok[6]. A mérkőzés során a kutyák addig marcangolják egymást, amíg az egyik kutya el nem fordítja a fejét vagy a vállát

az ellenfelétől. Amikor ez megtörténik, a kutyákat rövid időre szétválasztják, és a kaparóvonalak mögé helyezik vissza. Annak a kutyának, amely elfordította valamelyik testrészét az ellenfelétől, bizonyos időn belül meg kell támadnia a másik sarokban álló kutyát. Ha ez megtörténik, az ellenfél elengedésre kerül és a küzdelem folytatódik, ha nem, akkor a mérkőzésnek vége és másik kutya nyer[1]. A harc véget ér, ha a kutya nem hajlandó átlépni a kaparóvonalat, ha a gazdája eltávolítja esetleges súlyos sérülés miatt, a kutya kiugrik a pit-ből vagy ha elpusztul az állat[5, 6]. A harcok néhány perctől akár órákig is tarthatnak. A kutyaviadal alatt a nézők körül veszik a küzdőteret[5].

7.1 Viadal utáni történések

A harcok következtében a kutyák súlyos sérüléseket szenvednek. Ennek értelmében a tulajdonosok vagy saját maguk próbálják összevarrni kutyáikat rögtönzött eszközökkel, vagy "utcai sebész" segítségét kérik[2]. A kutyaviadalosok jellemzően nem keresnek szakszerű állatorvosi ellátást, mert félnek attól, hogy feljelentik őket a bűnüldöző szerveknél[7]. Azokra a kutyákra, akik a küzdelem alatt feladják a harcot a gazdájuknak nincs többé szükségük. Ezért ezeknek a kutyák sorsa sok esetben a halál lesz. A kutyák áramütéses kivégzését, felakasztását és vízbe fojtását és lelövését is dokumentálták már[13].

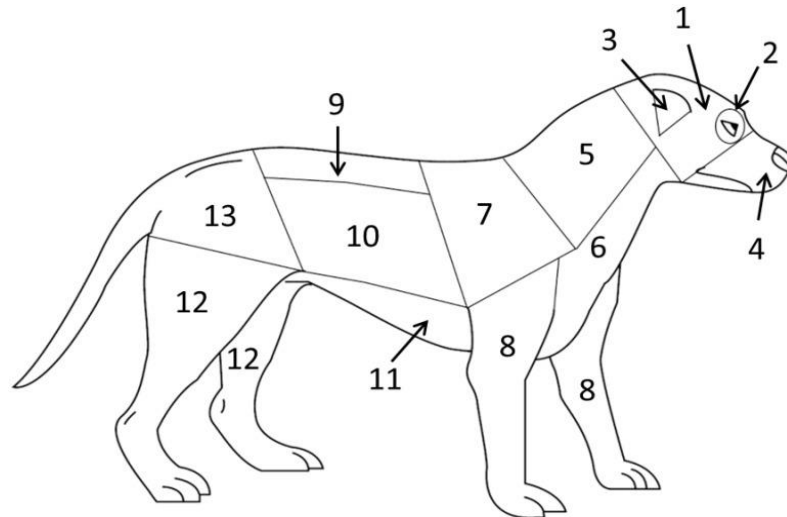
8 A tréningezések és viadatok során elszenvedett sérülések, azok jellegzetes helyei

A harc befejeztével számos sérüléssel rendelkeznek a viadalban résztvevő kutyák, ezek közül a leggyakoribbak a mély harapott sebek, törött csontok és fogak, mindemellett gyakran találhatóak sebek a szájüreg, illetve a fogíny nyálkahártyán. Sajnos számos esetben a kutyák nem is élik túl a harcot, vagy a viadatok végén a mély sebekből nagy mértékű vérvesztés következtében kialakuló sokk, dehidratáció következtében nem sikerül megmenteni őket. Az állatok fogai által kialakított harapott, tépett sebek a küzdelmekben való állandó részvételnek köszönhetően folyamatosan keletkeznek, amelyek a nem megfelelő ellátás következtében leginkább másodlagosan, hegek formájában gyógyulnak. Ezek a sérülések a gyógyulás különböző fázisaiban találhatóak. Vannak teljesen friss, var által fedett, illetve a heges területek, amely idővel látható marad, akár alopeciás területként, akár depigmentált szőrzetként (fehér szőr visszánövése). A tudományos eredményeket figyelembe véve látható, hogy a sérülések jelentős része az állat elülső részén főleg a fej, a pofa és a mellső lábakon figyelhetőek meg[14]. A jellegzetes sérülések helyének ismerete azért fontos, mert pár esetben beszámoltak arról, hogy a nagy értéket képviselő kutyákat, a súlyos sérülések kiterjedtsége esetén elviszik állatorvosi rendelőbe[1].

8.1 Jellegzetes sérülések elhelyezkedése

Tudományos felmérések történtek a sérülések pontos előfordulási helyének megismerésére. Az Amerikai Egyesült Államokban 252 darab Pit-Bull kutyát törvényszéki állatorvos vizsgálatnak vetettek alá. A kutyák testét 13 régióra osztották fel és minden egyes régióban megszámolták a jelen lévő sérülések és hegek számát (1.ábra)

1. ábra: A felosztott régiók a kutya testén

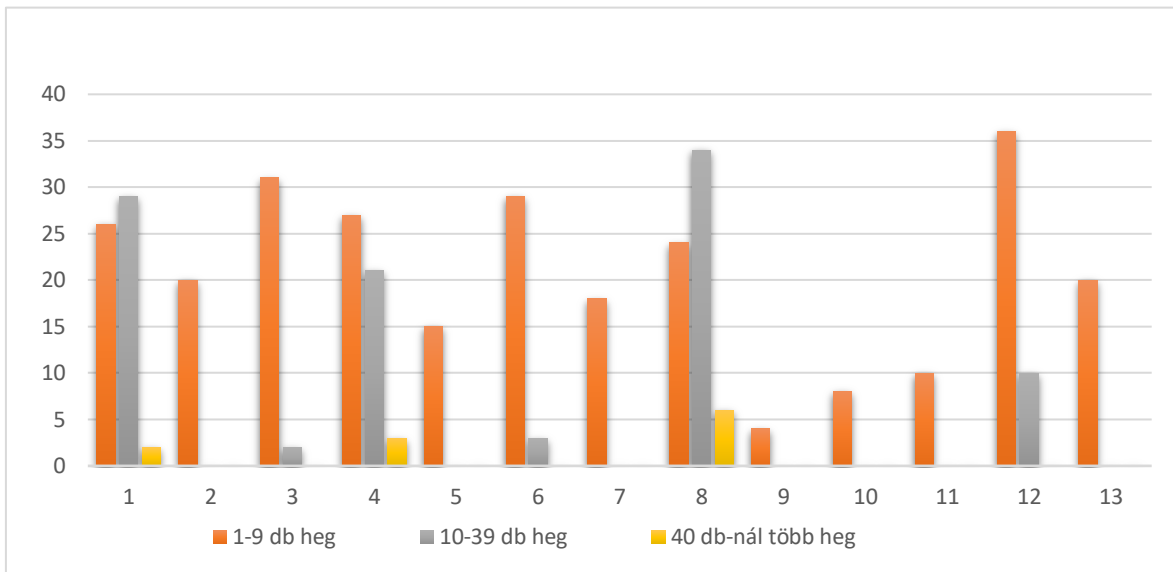
Forrás:[14]

1.a fej dorsális és laterális része; 2. a szem és a periorbitális rész; 3. a fülek; 4. a pofa és az orri területek; 5. a nyak laterális és dorsális része; 6. a nyak ventrális része és a mellkas; 7. lapocka; 8. mellső lábak; 9. hát; 10. mellkas laterális része; 11. has ventrális tájéka; 12. hátsó lábak; 13. medence és farok.

A sérülések régiókénti százalékos aránya: 1. régiónak 57-94%; 2. régiónak 18%; 3. régiónak 55%; 4. régiónak 51-89%; 5. régiónak 73%; 6. régiónak 58%; 7. régiónak 44%; 8. régiónak 63-97%; 9. régiónak 10%; 10. régiónak 27%; 11. régiónak 21%; 12. régiónak 52%; 13. régiónak 15% az előfordulási aránya[11].

A tudományos eredményeket figyelembe véve látható, hogy a sérülések jelentős része az állat elülső részén főleg a fej, a pofa a nyak és a mellső lábakon figyelhető meg.

Régióként elhelyezkedő hegek száma az 1. diagrammon figyelhető meg.

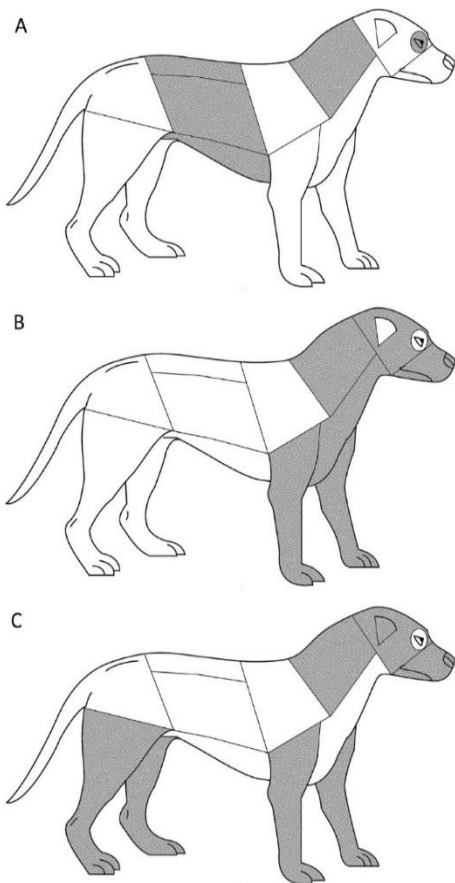

1. diagram: A viadalog során szerzett hegek eloszlása régióként

Forrás:[14]

8.2 Sérülések jellege

Mindezek mellett szükséges megvizsgálni a spontán harcok során keletkezett sérülések helyét és milyenségét. Spontán harcban a kutyák többsége egy normális szociális viselkedést mutat. Előzetes feltételezés az volt, hogy a spontán küzdelmek során a sebek leginkább a tarkó, a váll, és a medencei tájékára irányulnak, a sérülések száma alacsony, és felületesen helyezkednek el. Míg viadalogó kutyák esetében a sérülések inkább a fej dorsális és laterális részén, a mellső lábakon és a pofa tájékán találhatóak[7]. Azonban újonnan végzett kutatásokból kiderül, hogy a spontán harcok során is azok a területek érintettek, mint a viadalogó kutyáknál. A sebek vizsgálata azért fontos mert, ahogyan azt korábban már megemlítettem vannak olyan esetek, amikor a tulajdonos a viadal után elviszi állatorvoshoz a nagyobb értékű sérült kutyáját, így tudni kell a 2 sérülési formát megkülönböztetni egymástól. A spontán és a szervezett harcok során keletkezett sérülések összehasonlítására állatorvosi feljegyzéseket használtak fel a kutatásban. 3 csoportot vizsgáltak, egyrészt 2 azonos méretű kutya nem-szervezett küzdelméből, másrészt egy kisebb és egy nagyobb termetű kutya spontán harcából keletkező, harmadrészt pedig szervezett viadalogóktól származó sérüléseket. Mind a három csoportnál több szempontot vizsgáltak meg, mint például a 13 régióra osztott testrészen található sérülések elhelyezkedését és számát. Emellett a fogak állapotát, a fej csontjainak, a csigolyáknak, a bordáknak, a keresztcsontnak és a medencének a törését mérték fel. Eltérések figyelhetők meg mindhárom kategóriában a sérülések elhelyezkedése, száma és súlyossága között[15]. (2. ábra)

Az **A** kép egy kis kutya és nagy kutya verekedése következtében érintett régiókat mutatja be. A legtöbb sérülés a mellkas laterális részén és a has tájékán figyelhető meg. Ennek következtében röntgenfelvételek alapján jelentős volt a bordatörések száma is. Kisebb számban, de érintett volt még, a nyak dorsális is laterális része, ugyanis a nagyobb kutyák a kisebbeket gyakran a tarkó részen kapják el[15].

A **B** kép 2 azonos nemű és méretű kutya viadalból származó sérüléseit mutatja be. A sérülések gyakoriságát tekintve a leggyakoribb terület a mellső lábak, majd csökkenő sorrendben a fej dorsális és laterális része, a pofa és a szájnyálkahártya, majd végül nyak háti és oldalsó része. A kutyák 40%-nak hiányzó, laza vagy törött fogai voltak és a 5%-nak volt valamilyen törés a fején[15].

2. ábra: A leggyakoribb sérülési helyek

Forrás: [15]

A **C** kép pedig 2 azonos méretű kutya spontán harca következtében kialakuló sérüléseket mutatja be. A sérülések legnagyobb számban a fülön találhatóak, majd csökkenő sorrendben a nyak háti és oldalsó része, a mellső láb, és a pofa és a szájnyálkahártya. Ha összehasonlítjuk a **B** és a **C** képet, akkor az figyelhető meg, hogy hasonló régiók érintettek, a hátsó lábak kivételével. Itt azonban fontos megjegyezni, hogy a viadalo kutyáknak az azonos régiókon belül sokkal több és mélyebb a sebek száma. Emellett figyelembe kell venni a harci kutyáknál a régi röntgenfelvételeknél észrevehető a nem megfelelően gyógyult törések előfordulását, akár a borda, a karcson t vagy a combcsont területén. Törések vagy szúrt sebek gyakrabban figyelhető k meg az orsó- és singcsonton, valamint a koponyán. Viadalo kutyák esetében láthatóak a hiányos, a meglazult, és a törött fogak[15].

8.3 Egyéb jellegzetes sérülések

Az előző kutatásokból kiindulva elmondható, hogy nehéz egymástól megkülönböztetni a spontán és viadalban szerzett sérüléseket csak a sérülések helyének vizsgálatával. Viszont segítséget adhat a sérülések száma, a különböző gyógyulási stádiumban lévő sebek, a hegek

előfordulása, és az állat fajtája. Mindezekhez még számos viadalhoz kapcsolódó sérülést írtak le. A bukkális íny nyálkahártyája sérülhet törőpálcikák használatával, emellett okozhat még lemezes törést a fogakban és felszakadt ajkak. A száj belsejében, például a kemény szájpadráson harapásnyomok lehetnek[6, 11]. Nem ritka az ajkak megvastagodása, ami a hegyszövet felhalmozódásának következménye. Esetenként az ajkak vagy az ajkak egy része hiányozhat. Nem ritka a traumásan felszakadt íny sem[7]. A száj vizsgálatánál nem csak a fogak meglétét kell megnézni, hanem épségét is, ugyanis a tulajdonosok gyakran reszelik a kutyák fogait, hogy élesebbek legyenek és még mélyebb sebeket tudjanak ejteni ellenfelükön[16]. A distalis végtagok bőrének leszakadása is megfigyelhető, ez akkor következik be, amikor a kutya ráharap az alsó lábszár bőrére, ami részben vagy teljesen körülölelő leszakadó sérülést okoz[6]. Arról sem szabad elfelejteni, hogy sérüléseket nem csak a küzdelmek során szerezhetnek a kutyák, hanem a felkészítésük során is. A korábban már említett futópádon használatos súlyt tartalmazó mellények, a hónalj részén okoznak horzsolásokat, és a futópádra használata révén a tappancsokon megfigyelhetőek zúzódások, kimaródások. Megfigyelhető még a láncon tartás következtében a széles nyakörv miatt kialakult bőrpír és szőrhány a nyakon. Régebben sokkal népszerűbb volt ma már háttérbe szorult, de egyes esetekben még mindig megfigyelhető, hogy a tulajdonosok levágják a kutyák füleit és farkát. Ennek két oka van, egyrészt ezáltal csökkentik azoknak a területeknek a számát, amit az ellenfél meg tud ragadni, másrészt pedig a normális testbeszéd részeként az érzelmek vagy szándékok jelzésére szolgál a fül és a fark, annak levágásával csökkentik ezt a nemkívánatos viselkedést. Ezeket a műveleteket is leggyakrabban saját maga végzi a tulajdonos durva és embertelen technikákat alkalmazva[6]. A jelenlegi jogszabályokat figyelembe véve a kutyák fülvágása tiltott és a farkvágás is csak az állat 7 napos koráig megengedett[17]. A tapasztalatlan vagy gyenge harci kutyák esetén a sebek helyzete és a hegyesedések a hátsó lábakon vagy a hason találhatóak, ami azt mutatja, hogy a kutyák vagy behódoltak, vagy hátat fordítottak ellenfelüknek[7]. Ezeket a kutyákat általában nem tartják meg harci kutyáknak, hanem leselejtezik őket.

A rajtaütések során számos orvosi eszközkészletet találtak, amik magában foglaltak tűket, fecskendőket, intravénás katétereket, gyógyszereket. A sebek ellátására kötszert, pillanatragasztót, hidrogén peroxidot, érszorítót, betadinet használtak, ezeken felül sebészi műszereket, a fülek levágására szolgáló eszközöket, mint például szike, sebészi borotva, olló[7]. Ezeket az eszközöket gyakran az internetről szerzik be, de sokszor sajnos az állatorvos által jutnak hozzá, aki vagy tudja mire adja oda ezeket az eszközöket, vagy nem.

9 Betegségek

A viadalok során lefoglalt kutyák, amellet, hogy számos sérüléssel rendelkeznek a tápláltsági és az egészségi állapotuk sem megfelelő. Mivel a kutyákat egymástól nem messze tartják, ezáltal növelik a fertőző betegségeknek a gyors terjedését, ezek mellett a tréningezések, a fedeztetések, a harcok esetében folyamatosan kontaktusban vannak más állatokkal, akiknek szintén kétes az egészségügyi állapota[18]. A viadalok során lefoglalt állatok betegségének kiderítésére kutatásokat végeztek a kutyák véréből, testvadászkaiból, székletmintáiból.

9.1 Külföldi eredmények

Az Egyesült Államokban 279 Pit-Bull típusú kutyából levett vérminta alapján az eredmények azt tükrözték, hogy az egyik leggyakrabban előforduló fertőzőttség a Babesia gibsoni volt[18]. Ennek a parazitás fertőzőttségnek 2 fő átvételi útja, a harapásból származó vérrel vagy nyállal történő (felnőttek esetén) és vertikális átvitel (fiatal állatok esetén)[19, 20]. A százalékos arányokat tekintve a kutyák 39%-a Babesia Gibsonival, 51%-a Hemotropic Mycoplasmával, 23%-a Ancylostomával, 14%-a Giardiával, 12%-a pedig Dirofilaria immitissel volt fertőzött. Azonban az izolált fertőzés helyett inkább a társfertőzés volt a gyakoribb. A kutyák 28% -a egyszerre több parazitás betegségben szenvedett. A társfertőzött állatok esetében a Babesia gibsoni mellett, a Mycoplasma volt a leggyakoribb. Viszont mentesek voltak Anaplasma ssp., Bartonella ssp., Ehrlichia ssp., Hepatozoon ssp., Leishmania ssp., Neorickettsia rickettsii, és Babesia gibsoni kivételével más Babesia fajoktól. Az állatok többsége bolhás volt, és pár kullancs is megtalálható volt rajtuk. Székletmintából pedig Isospora ssp., Toxocara ssp., Trichuris vulpis is igazolva lett[18].

9.2 Magyarországi eredmények

Magyarországon is lehetőség nyílt a viadal során lefoglalt kutyákból történő vérminták megvizsgálására, mely során felnőtt, feltehetően 16 hónaposnál idősebb American Staffordshire Terrier fajtájú kutyák vérére használták fel. Az eredmények azt mutatták, hogy 79 mintából, 32 lett pozitív Babesia gibsonira, és 8 minta Babesia vulpesre. 49 minta lett pozitív kutya Mycoplasmosisra, ebből 32 állat csak Mycoplasma haemocanis, és 8 állat csak Mycoplasma haematoparvummal volt fertőzött, és 8 kutya esetében pedig társfertőzés volt megfigyelhető. Emellett 30 kölyökkutya vérére szintén megvizsgálták, ahol 13 PCR-negatív, 2 PCR pozitív Babesia gibsonira, 2 PCR pozitív Babesia vulpesre, és 3 többszörösen fertőzött kutyát találtak[21]. Az eredmények alapján lehet azt feltételezni, hogy a felnőtt kutyák, amelyek már viadalokban részt vettek harapások révén fertőződtek a Babesia

gibsonival és valószínűleg a Babesia vulpessal is, míg a kölyökkutyák, akik viadalon még nem vettek részt, de együtt tartották őket a felnőtt kutyákkal vertikális átvitel módján kapták el a betegséget. A kutyák bolhákától és kullancsoktól mentesek voltak[21]. 71 kutya vizsgálatából 6 kutya PCR-rel vizsgálva csak bőrférgesnek bizonyult, 2 kutya szívférges és bőrférges is volt, 3 kutyánál pedig okkult szívférgesség volt megfigyelhető. Azt az állapotot nevezzük okkult szívférgességnek, mely során annak ellenére, hogy a szívben felnőtt szívférgesek vannak, a perifériás vérben nem detektálható microfilária[22]. 6 kölyökkutya pedig Giardiával volt fertőzött.

9.3 Babesia gibsoni és a viadatok közötti korreláció

Ez előzőekben bemutatott 2 tanulmány során, a lefoglalt kutyákban megtalálható fertőző betegségek előfordulását és arányát szemléltettem. A Babesia gibsonival való fertőzöttség nem csak előfordul mindkét tanulmányban, hanem magas gyakorisággal is. Mivel a viadatok során legnagyobb részt pit-bull vagy annak keverékéből származó kutyákat használnak, és a kutatások során a lefoglalt állatok is ebbe a csoportba tartoztak. Felmerült a kérdés, hogy vajon a Babesia gibsonival való magas fertőzöttség maga a fajta genetikai hajlamának köszönhető vagy a viadalban való részvétel ennek az oka. Ennek felderítésére 2 csoportot vizsgáltak, az egyik csoportba bűnügyileg bizonyított viadalos kutyák tartoztak, a másik csoportot pedig a nem-viadalos kutyák alkották. Összesen 1709 minta ált rendelkezésre, ebből 1051 tartozott a viadalos, 658 a nem-viadalos csoporthoz[23]. Az eredményeket a 3. táblázat tartalmazza

3. táblázat: Babesia gibsonival való fertőzöttség viadalos és nem viadalos kutyákban

Forrás:[23]

Babesia gibsoni pozitív		Viadalos kutyák	Viadalban-nem résztvevő	Teljes
Nem	Szuka	151 darab (27,55%)	9 darab (2,60%)	160 darab (19,90%)
	Kan	121 darab (24,06%)	5 darab (1,61%)	126 darab (15,48%)
Szaporítószervek érintettsége	Ivaros	26 darab (26,47%)	14 darab (2,24%)	275 darab (17,06%)
	Ivartalanított	11 darab (16,92%)	-	11 darab (11,46%)

Kor	Kölyök (<1év)	21 darab (6,80%)	-	21 darab (5,20%)
	Fiatal felnőtt (1-2 év)	73 darab (23,70%)	3 darab (1,16%)	76 darab (13,43%)
	Felnőtt (<2év)	178 darab (41,01%)	11 darab (3,61%)	189 darab (25,58%)
Összesen		272 darab (25,88%)	14 darab (2,13%)	286 darab (16,73%)

A táblázatot megvizsgálva látható, hogy sem a viadalos, sem a nem-viadalos kutyák esetében sem nemek, sem az ivarszervek érintettségénél nem található szignifikáns különbség. Ami viszont jól észrevehető, hogy a viadalos kutyák esetében minél idősebb az kutya, annál nagyobb az esélye annak, hogy az állat Babesia gibsonival fertőzött. Ez alátámasztja azokat a feltételezéseket, hogy a Babesia gibsoninak az elsődleges átviteli módja harapás útján történik, ugyanis minél idősebb a kutya annál többször van kitéve a harcoknak így, annál nagyobb az esélye, hogy fertőződik ezzel a betegséggel. Mivel a viadalos kölykök esetében, a nem-viadalos társaikhoz viszonyítva magas, a Babesia gibsoni előfordulási arány (6,8%-os előfordulás a 0 %-hoz képest) így náluk a vertikális fertőzési mód feltételezhető ugyanis idősebb Babesia gibsoni pozitív társaikkal együtt tartják őket. Összességében megfigyelhető, hogy a pitbull típusú kutyáknál jelentős eltérés figyelhető meg a Babesia gibsonival való fertőzöttség esetében a viadalos és a nem-viadalos kutyák között. 25,88%-os előfordulás a 2,13%-os előfordulással szemben[23].

9.4 Tosa Inu

Emellett Japánban folytatott vizsgálatok megmutatták, hogy nem csak a viadalban résztvevő pitbull típusú kutyáknak, hanem a viadalban részt vevő Tosa Inu kutyáknál is magas a Babesia gibsoni előfordulása. 141 vizsgált kutyából 87 kutya kutyaviadalban vett részt, 54 kutyának pedig nem volt viadalos múltja. 87 viadalos kutyából 41 pozitív volt Babesia gibsonira. Míg 54 kutyából csak 1 volt pozitív Babesia Gibsonira. Azoknál a Tosa típusú kutyáknál, ahol bizonyítottan viadalban vettek részt a Babesia gibsoni előfordulási aránya 47,1% volt, ellentétben a 1,9%-os előfordulási aránnyal, azoknál a Tosa típusú kutyáknál, akiknél nem volt viadalos háttér[24]. Ezek alapján elmondható, hogy a Babesia gibsonival való fertőzöttség nem jelenti azt, hogy a kutya biztosan részt vett viadalon, de mindenképpen fel kell vetnie a gyanút a klinikai gyakorlatban.

10 A viadalok negatív hatásai és a viadalokkal összefüggésbe hozható bűncselekmények

Amellett, hogy kutyaviadalok állati károkozással járnak, mind fizikailag mind mentálisan nem szabad megfeledkeznünk a társadalomra való negatív hatásairól sem.

10.1 Társadalmi ártalom

Kutatások rávilágítottak arra, hogy az állatkínzás milyen módon kapcsolódik a személyi erőszakhoz, akár úgy, hogy az elkövető az állati erőszakra az emberi erőszakra "lép", akár úgy, hogy az erőszak a bűnözés szélesebb körű mintájának része. Az állatkínzás gyakran előre jelzi a családon belüli erőszakot, a gyermekbántalmazást, az idősök bántalmazását, a zaklatást, a fiatalkori bűnözést, az erőszakot és a bűnözés más formái is összefüggésbe hozható velük[2]. Családon belüli erőszakkal foglalkozó menedékházakban kutatást végeztek, ahol a bántalmazott nők közel háromnegyede (71%-a) számolt be arról, hogy bántalmazó partnereik bosszúból vagy pszichológiai célból háziállatokat sebesített vagy ölt meg[25]. A gyermekek esetében a kutyaviadalon való részvétel, vagy az ilyen környezetben való nevelkedés, a fejlődésükre negatív hatással lehet és erőszakos felnőtté váláshoz is vezethet. Ráadásul "...az a tény, hogy a gyerekek felnőtteket látnak a tevékenységben részt venni, a megengedhetőség bizonyos auráját kölcsönözi az eseménynek"[2]. Kalof és Taylor kutatásuk során néhány kilencedikes diákkal interjút készítettek a Michigan állambeli Pontiac egyik középiskolájában, akik elismerték, hogy részt vettek kutyaviadalokon. A válaszadók többsége nem értette mi a baj a kutyaviadalokkal. Ebből a szerzők arra következtettek, hogy ezek a gyerekek olyan mértékben érzéketlenek az erőszakkal szemben, hogy a kutyaviadalokat nem érzékelték kegyetlen, erkölcstelen cselekedetnek. Továbbá ez olyan magatartásformák kialakulásához vezethet, amelyek magukban foglalják az állatkínzást, valamint a zaklatást és a bűnözést[11]. Napjainkban a kutyaviadalok szinte elválaszthatatlanok az illegális fogadásoktól, a pénzmosástól, a kábítószer és illegális fegyver kereskedelemtől[1, 3]. Bár Evans és kollégái által vizsgált amerikai kutyaviadalosok ragaszkodnak ahhoz, hogy "jó emberek" és törvénytisztelő állampolgárok[26]. A 2000-es évek elején Chicagóban végzett 3 éves kutatás például megállapította, hogy kutyaviadalokban gazdaként vagy nézőként részt vevők 86%-nak volt már két korábbi letartóztatása, 70%-a korábban bűncselekményt követett el, és 59%-a bandatag volt. Hasonlóképpen, az Egyesült Királyságban a 2000-es évek elején a kutyaviadalok miatt letartóztatottak 92%-nak Merseyside-ban és 63%-nak West Midlandsben volt már büntetett előélete[2]. A razziák gyakran számos olyan elkövető letartóztatását eredményezik, akik

ellen elfogatóparancs van érvényben, olyan büntettek miatt, mint súlyos testi sértés, emberölés, kiskorúak megrontása, pénzmosás, vagy akár nemi erőszak is[3, 11].

10.2 Állati károk

A kutyaviadalokon használt állatok testi és lelki bántalmaknak egyaránt ki vannak téve[11]. A kutyákat mindhárom említett kutyaviadali kategóriában az aktív és passzív bántalmazás kombinációja jellemzi. A harcra tenyésztett kutyákat rendszeresen káros beavatkozásoknak vetik alá, hogy felkészítsék őket a harcra, például levágják a kutyák fülét és farkát. Valamint különböző legális és illegális drogokat adnak nekik. Mindezek mellett éheztetésen, verésen és szociális elszigeteltségen kell átesniük, ami szintén az agresszív viselkedés kialakítására szolgál[11]. Sőt, még a megtermékenyítésüket is erőszakkal érik el, az úgynevezett szaporító állvány használatával, amely a szuka kutyát a helyén tartja, amíg a kan megtermékenyíti őt[2].

11 Jogalkotás az állatviadalokkal kapcsolatban Magyarországon, és a más országokban

11.1 Magyarország

Magyarországon az 1998. évi XXVIII. törvényben rendelkeznek az állatviadalok jogi szabályozásáról. Melynek értelmében az állatnak tilos indokolatlan vagy elkerülhető fájdalmat, szenvedést vagy sérülést okozni, az állatot károsítani, így különösen az állatot nem szabad emberre vagy állatra uszítani, illetőleg állatviadalra idomítani. Illetve tilos az állat fizikai, pszichikai állapotának olyan megterhelése, küzdelemre készítése egy másik állattal vagy emberrel, amely sérülést vagy halált okozhat (a továbbiakban együtt: állatviadal). Tilos az állatviadal szervezése, tartása, továbbá az állatviadalra fogadás szervezése, az állatviadalon való közreműködés, részvétel, fogadáskötés. Tilos állatviadal céljára állatot tartani, tenyészteni, kiképezni, idomítani, valamint más személynek átadni, vagy forgalmazni; építményt, földterületet vagy egyéb helyet, anyagi eszközt más személy rendelkezésére bocsátani[27]. A jogi szabályozás megszegése esetén pedig a büntető törvénykönyvben foglaltak szerint, aki állatviadalt szervez, állatviadalra fogadást szervez vagy fogadást köt, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Vétséget követ el és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki állatviadalon részt vesz vagy állatviadal céljára gerinces állatot megszerez, tart, tenyészt, kiképez, idomít, vagy forgalmaz[28].

11.2 Európa

- Hollandiában jelenleg az állatjogi törvény 2.14. cikkelye tiltja a kutyaviadalok szervezését (1. bekezdés) vagy az azokon való részvételt (2. bekezdés). E cikkely

megsértése bűncselekménynek minősül. Az állattartásról szóló törvény 8.12. cikkelyének 1. bekezdése kimondja, hogy a fent említett cikkelyt sértő magatartás három évet meg nem haladó szabadságvesztéssel vagy a negyedik kategóriába tartozó pénzbüntetéssel (maximum 20 500 €) büntethető[1].

- Olaszországban a büntető törvénykönyv 544.-ik cikkelye egytől három évig terjedő szabadságvesztéssel és 50 000-től 160 000 euróig terjedő pénzbírsággal bünteti azt, aki engedély nélküli szervez vagy irányít állatviadalokat, vagy állatok közötti olyan versenyeket, amelyek veszélyeztethetik az állatok testi épségét[29].
- Az angol/walesi jogszabályokban nincs külön kutyaviadal néven bűncselekmény. Ehelyett a 2006. évi állatjóléti törvény 8. cikkelye szabályozza az állatviadalokkal kapcsolatos bűncselekményeket: bűncselekménynek minősül az állatok tartása vagy kiképzése állatviadalok céljára, illetve az ilyen viadalok céljára szolgáló helyiségek fenntartása. Bűncselekménynek minősül továbbá az állatviadal megrendezése, az azon való részvétel, az azon való reklámozás, illetve az, ha valaki tudatosan pénzt fogad el az állatviadalra való belépésért, illetve, ha valaki állatviadalt reklámoz, fogadást köt vagy fogad el a viadal kimenetelére vagy valamely eseményére, vagy ha olyan tárgyat birtokol, amelyet állatviadalhoz való használatra terveztek vagy alakítottak át (pl. törőbot, mérleg, futópad). A törvény 6. cikkelye alapján a farkak levágása is illegális. Az elítélések száma alacsony. Elítélés esetén a büntetés jelenleg legfeljebb hat hónap szabadságvesztés és/vagy korlátlan pénzbüntetés, de a közeljövőben a maximális szabadságvesztés öt évre emelkedik. Ezenkívül a magánszemélyeket eltilthatják a kutyatartástól, és megfoszthatják őket a már birtokukban lévő kutyáiktól[13].

11.3 Amerika

- Az Egyesült Államokban 2009 óta a kutyaviadalok mind az 50 államban bűncselekménynek minősülnek, csak úgy, mint az ilyen célú kutyakereskedelem. Ennek a tevékenységnek a maximális büntetése három év börtön vagy 250 000 USD pénzbüntetés. 2014 februárjában írták alá a mezőgazdasági törvényjavaslatot - ez tartalmazta az állatviadalok nézőinek tilalmáról szóló törvényt-, amelynek célja, hogy megtagadja a 16 év alatti kiskorúak belépését az állatviadalokkal kapcsolatos rendezvényekre[11].
- Az állatvédelmi törvény VII. fejezete foglalkozik az állatok méltóságával és tiszteletével. A törvény 24. cikkelye tiltja, hogy az állatokat más állatok vagy

emberek megtámadására idomítsák, és ezen jellegű harcokból nyilvános vagy magánjellegű látványosságot csináljanak. 2017-ben a mexikói büntető törvénykönyv 7,5 évig terjedő börtönbüntetést hagyott jóvá a kutyaviadalokban részt vevő személyek számára[11].

- Chilében az önkormányzati rendeleteknek mindössze 21,30%-a tiltja a kutyaviadalok rendezésével és a kutyaviadalokon való részvétellel kapcsolatos tevékenységeket. Az állatvédelmi törvény (2009. évi 20,380. törvény) és az ország büntető törvénykönyve azonban a kutyaviadalokat az állatkínzás cselekményének értelmezi, még ha a törvény nem is jelöli azt, így annak súlyossága és megnevezése a bírók szempontjaitól függ[11].
- 1900-ban Argentínában elfogadták a 3959. számú Állategészségügyi rendőri törvényt, amely az állatviadalokat (pl. kutya- és bikaviadalok) is a szabályozásuk alá vonta, 15 naptól egy évig terjedő börtönbüntetés szabható ki[11].
- Ecuadorban a büntetések nem haladják meg a tíz nap szabadságvesztést, de ha a verekedések az állat csonkítását, sérülését vagy halálát okozzák, akkor tizenöt és harminc nap közötti szabadságvesztéssel szankcionálják a büntetett[11].

11.4 Ázsia

- Afganisztánban a kutyaviadal az egyik legnépszerűbb sport az országban. Bár a tálibok betiltották, az emberek szabadidős tevékenységként tekintenek rá, és a harcokat a hatóságok felügyelik a nézők biztonsága érdekében. A kutyák nem a halálig harcolnak, hanem a behódolásig[11].
- Pakisztán déli részén található Punjabban, törvények nem tiltják a kutyaviadalokat, hanem kulturális tevékenységnek tekintik, és az emberek lelkesen vesznek részt benne, különösen a pandzsábi kultúrában, ahol a kutyaviadalokat a férfiaság és a harcosok becsületének szinonimájaként fogják fel. Az országukban való legalitás következtében, azok a fiatal férfiak, akik más országokba mennek el tanulni vagy munkát vállalni, az adott országban eltekintve a törvényi szabályozásoktól folytatják a kutyaviadalok szervezését. Az elmúlt években a nagyobb városokban, főleg Angliában megnövekedett a kutyaviadalok szervezése. Az elítéltek között elsődlegesen fiatal pakisztáni férfiakat találhatunk[11, 30].
- Japánban a kutyaviadal egy nemzeti hagyományként maradt fenn, hasonlóan a szumó birkózáshoz és a bálnahalászathoz. A küzdelmek során Tosa fajtájú kutyákat használnak. A japán kutyatulajdonosok a kutyaviadalokat inuzumónak, szó szerint

"kutyaszumónak" tekintik, amely egy szigorú szabályokkal rendelkező hagyományos sport, amelyben csak meghatározott súlyú (kb. 80-90 kg) kan kutyák vehetnek részt. Maga a viadal jelentősen eltér az európai vagy akár az amerikai harcoktól. A küzdelmet egy szertartás előz meg, és ezek után lép be a kutya a ringbe egy „kesho mawashi” ruhában. Ez hasonlít a szumó birkózók által viselt öltözékhez. A mai napig nem tiltották be ezt a tevékenységet az országban, és csak öt megyében (köztük Tokióban és Hokkaidou-ban) van olyan törvény, amely tiltja a kutyaviadalokat[11].

- Kínában a kutyaviadal az ország történelmi hagyományaként továbbra is legális[11].
- Indiában a kutyaviadalok nem gyakoriak, de egyes vidéki területeken előfordulnak, és az indiai törvények értelmében illegálisak. Ugyancsak illegális a kutyaviadalhoz kapcsolódó anyagok, például videók birtoklása, vagy a rendezvényen való részvétel[30].
- Törökországban az állatvédelmi törvény értelmében illegális tevékenységek közé tartozik a viadal szervezése, tartása. A viadalok abban a tekintetben eltérnek az amerikai vagy az európai harcoktól, hogy a nézők nem tesznek fogadásokat a győztes kutyára csak, mint nézők vesznek részt. A viadalokban használt kutyafajta pedig a Kangal juhászkutya[31].
- Annak ellenére, hogy Oroszországban léteznek állatkínzásról szóló törvények, az ország egy részében széles körben szerveznek kutyaviadalokat. Moszkvában a város polgármesterének rendeletére tilos a kutyaviadal. Elsősorban szerencsejátéknak, másodsorban pedig sportnak tekintették a viadalokat[1, 30].

11.5 Ausztrália

- Ausztrália tiltja az állatviadalokat az állami és területi állatvédelmi jogszabályokban. A kutyaviadalok és a kutyaviadalokhoz készített harci eszközök birtoklása Ausztráliában illegális[11, 30].

12 Motivációk

Annak ellenére, hogy számos országban bűncselekménynek számít az állatviadalon való részvétel és annak tartása, ez mégse számít visszatartó erőnek. Többféle motivációs indok is felmerült arra vonatkozóan, hogy miért ilyen népszerű ez a „sportág” a fiatal férfiak között. Azonban egyre több helyen jelennek meg a nők is a kutyaviadalokon, nem csak nézőként, hanem részt vesznek a tenyésztésben, kiképzésben, fogadásokat kötnek és viadalokat is

szerveznek[1]. A Society and Animals című folyóiratban megjelent tanulmány megpróbál bepillantást nyújtani a kutyatartók elméjébe, és racionalizálni azt a viselkedést, amely a többiek számára torz[32].

12.1 Pszichológiai indok

A tanulmány szerint öt fő semlegesítési technikát alkalmaznak a gazdák a kutyaviadatok igazolására: az áldozat tagadás; a felelősség tagadás; a sérülés tagadás; a magasabb lojalításra való hivatkozás; és az elítélők elítélése[32].

Az áldozat tagadás és a felelősség tagadás abban nyilvánul meg, hogy azzal a racionalizálják a tettüket, hogy a kutyákat a harcra tenyésztették ki, és az egy természetes ösztön náluk, hogy egymással küzdjenek, mint ahogyan azt a területért, a szuka kutyáért vagy az élelemért is teszik, amit, ha ők megtagadnak, azzal frusztrációt érnek el a kutyáiknál[11]. Az ebekbe fektetett pénzt, energiát és időt annak a bizonyítékának tekintik, hogy „szeretik” az állataikat[1]. Illetve más legális és népszerű sportot hoznak fel példaként, mint például a bokszot, ahol hasonlóan a kutyaviadalhoz, két ember küzd meg a győzelemért, akár sérülések árán is. Magukat sportedzőkhöz hasonlítják, akik csak kiképezik a kutyákat a harcra[2]. Bár hasonlítani egymáshoz a 2 „sportot” lehet, azonban az ember szabad akaratából dönt arról, hogy ő ebben a sportban részt vesz, miközben tudatában van a küzdelmekből adódó következményekkel, míg a kutyákat gazdáik rákényszerítik a küzdelemre[1]. A harcok következtében kialakult sebekre legtöbbször az a válaszuk, hogy a kutyák élvezik a harcot, a sérülések pedig csak a harc velejárói. A viadatok előtt és után pedig megfelelően gondoskodnak a kutyákról[32].

Azonban ezeknél is sokkal fontosabb motivációt egy indonéziai kakasviadalokról szóló etnográfiai tanulmányban megjelent értékelés adja vissza, vagyis: "Az anyagi haszonnál sokkal több forog kockán: nevezetesen a megbecsülés, a becsület, a méltóság, a tisztelet - egyszóval... a státusz"[1]. Egyrészt a fiatal hátrányos körülményekből érkező fiatalok nem látnak más utat ahhoz, hogy státuszt és tiszteletet harcoljanak ki maguknak. Azonban a viadatok megnyerésével a környezetükben státuszt szerezhetnek[2]. Amerika déli részén folytatott kutatások során 31 viadalos kutya gazdájával beszélgettek el. 31 embernek a 90%-a fehér férfi volt. A társadalmi rétegek közül a többség a munkásosztályhoz tartozott és csak egy kis részük a középosztálybeli vállalkozókhöz. Társadalmi szinten a férfiasság nem egyenlő azzal, hogy valaki férfiként születik. Gilmore állítása szerint az igazi férfiasság egy értékes és megfoghatatlan státusz, amely túlmutat a pusztán férfiasságon, egy olyan kép,

amelyre a férfiak és a fiúk törekszenek, és amelyet a kultúrájuk a hovatartozás mértékeként követel. Leggyakrabban az önzőséget, az agresszivitást, az erőt és a versenyképességet azonosítják a férfiassággal[26]. Ezeket a tulajdonságokat megvizsgálva megfigyelhetjük azt, hogy ezek nagyrészt megegyeznek a viadalokban gyakran használt pit bull kutyák kívánatos viselkedési jegyeikkel. A hasonlóság annak köszönhető, hogy a kutyák, a gazdáik szimbólumaként szolgálnak, és ezért bármilyen karaktert tulajdonítanak a kutyáknak, az az általuk képviselt embereknek is tulajdonítható. Az egyik megkérdezett így válaszolt: "Ugyanazt várom el a kutyámtól, amit magamtól is elvárok. A kutya csak annyira jó, amennyire a gazdája". Tehát a harcok során, ha egy kutya elveszti a mérközést, vagy feladja a küzdelmet az nem csak a kutyát bélyegzi meg, hanem tulajdonosát is. Ennek következtében értelmet nyer, hogy a vesztes mérközések után a vesztes kutya sorsa általában a halál legtöbbször brutális módon felakasztás vagy vízbe fojtás által. Ennek oka főleg az, hogy a gazda ezáltal próbál megszabadulni attól a szégyentől, amit az elvesztett harc okozott számára[26].

Ha külön vizsgáljuk a két társadalmi csoport válaszait, azt láthatjuk, hogy az alacsonyabb munkásosztályba tartozó emberek hozzáállása és elhivatottsága különbözik a középosztályba tartozó vállalkozókéétól. Azok az emberek, akik a társadalom alacsonyabb rétegéből származnak, és nem rendelkeznek magas iskolai végzettséggel, nem tudják azt a fajta elismerést és megbecsülést elérni munkájukkal, amire vágnak így az élet más területén próbálják ezt megszerezni ebben az esetben a viadalok révén. Az általuk adott válaszokból, arra következtethetünk, hogy a viadalok iránti elszántság elsődleges helyet foglalja el az életükben[26]. A család, a feleség a barátnő vagy akár a barátok csakis ezek után jönnek. „Azt mondtam a barátnőmnek, hogy ha valaha is úgy gondolja, hogy lesz olyan nap, amikor nem fogok ezekkel a kutyákkal foglalkozni, akkor most azonnal véget vethetünk a kapcsolatunknak. Ez nem fog megtörténni. Nem fogom feladni. Egyszer már feladtam, és az volt életem legrosszabb két éve”. Míg, ha a középosztályhoz tartozó réteg válaszait vizsgáljuk az állapítható meg, hogy ők elégedettek a társadalomban elfoglalt helyükkel nem várnak a kutyaviadaloktól semmiféle visszaigazolást. Ők hobbiból vagy inkább a mindennapi munkájukból való kiszabadulás kedvéért vesznek részt a harcokon. „Élvezem a sportot, de számomra ez csak egy hobbi. Igyekszem nem hagyni, hogy ez zavarja a munkámat”[26].

12.2 Anyagi javak

A szociológiai okok kutatása mellett nem szabad elfelejtenünk az anyagi motivációtól sem. Egy rendőrségi razzia során nagyobb kutyaviadatok esetében több mint 500 000 dollárt foglaltak le, és nem ritka, hogy egy-egy viadalon 20 000-30 000 dollár cserél gazdát. Mindemellett a nyertes kutyák eladásával vagy éppen fedezetéséből és az abból született kölyökkutyák eladása révén is pénzhez juthat a gazda[3]. Minél több viadalt nyer meg az állat annál jobban felértékelődik az ára. Hollandiában 3 megnyert mérkőzés után a kutya bajnok, míg 5 mérkőzés megnyerése után nagy bajnok lesz. Bajnok kutya 2000-3000 eurót, míg a nagy bajnok kutya akár 5000 eurót is érhet Hollandiában[1]. Bizonyos genetikai vonalaktól származó pit bull kutyáért több ezer fontot elkérhetnek. Egy újfajta lehetőségként a harcokat filmre veszik, és a harcokra online fogadásokat is köthetnek az online résztvevők[33].

13 Rehabilitáció

A kutyaviadatokon történő razziák során, gyakran nem csak 1-2 darab, hanem akár 50 vagy annál is több kutyát koboz el a rendőrség a tettesektől. A kutyák elhelyezése jelentős problémát okoz, ugyanis ezek a kutyák fiatal koruktól kezdve fajtársaik, fajtatársaik és más kisebb fajok ellen vannak kiképezve[11]. Ennek következtében gyakran agressziót mutatnak az előbbieken említett állatokkal szemben, bizonyos kutyák esetében támadó magatartást kisgyermekkel szemben is megfigyeltek. Fajta jellegüknél fogja azonban lojálisak az emberekhez, velük szemben nem, vagy nagyon kis mértékben mutatnak agresszív viselkedést. Veszélyességük következtében a 90-es évek vége és a 2000-es évek elején a lefoglalt kutyákat elaltatták, azonban állatvédő szervezetek közbenjárása végett, nagyobb hangsúlyt kapott az állatok megmentése az elaltatástól[34]. Amerikában, számos program jött létre, a kutyák rehabilitációjára, majd az arra alkalmas kutyáknál örökbefogadás útján szerető családokhoz kerülhettek. Sajnos még így is a rehabilitáció költsége, bonyolultsága és időigényessége miatt, a legtöbb kutya sajnos az elaltatás sorsára kerül. Floridában a büntetés-végrehajtási minisztérium által létrejött egy program, amely nem csak azokat a kutyákat segíti, amelyek nem kerülhetnek örökbefogadó családokba, hanem a jó magaviseletű raboknak a szocializálódását segíti, hogy kiszabadulásuk után könnyebben illeszkedjenek be a társadalomba[35]. Lefoglalások után elsődlegesen menhelyekre, ideiglenes létesítményekbe helyezik el a kutyákat. Magyarországon a szakdolgozatom során megismert ügyben lefoglalt kutyákat a Rendőrség Oktatási és Kiképzési Központján helyezték el[36]. Az orvosi vizsgálatok és a megfelelő ellátások után egy alapos viselkedés-

elemzésen kell átesniük az agresszió felmérésére. Sajnos számos esetben a sok éves intenzív tréning következtében, a kutyák nem alkalmasak arra, hogy örökbe adhassák őket. Azoknak a kutyáknak családokat keresnek, amelyeknél a felmérések azt; mutatják, hogy a kutya biztonságosan elhelyezhető egy örökbefogadó otthonban. A rehabilitáció sok esetben pénz, és időigényes tevékenység, és nem mindig van arra erőforrás, hogy alapos viselkedéselemzést végezzenek el.

13.1 A hegek száma és az agresszió közötti hasonlóságok

Sok esetben a kutyák testén található hegek számára hagyatkoznak az agresszió megítélésénél. A módszerek a hatékonyságát tanulmány során vizsgálták. Az értékelés során a kutyákat különböző helyzeteknek tették ki, amelyek szimulálták egy tipikus menhelyi vagy otthoni környezetet, beleértve a simogatást, a kezelhetőséget, az étel és a nyersbőr elvételét, a szidást, a kisgyermek méretű babával való találkozást és egy barátságos kutya üdvözlését. Az eredmények lineáris kapcsolatot mutattak a kutyán található sebek száma és agresszió mértéke között, amely a kanoknál egy erősebb kapcsolat volt, mint a szukáknál. Mindezek ellenére a módszer hatékonysága nem tökéletes. A lefoglalt kutyák agresszivitásának azonosítására alkalmas lehet, főleg, ha kan kutyát vizsgálunk[14]. Viszont a felmérés azt is megmutatta, hogy voltak olyan kutyák, amelynek a testén található hegek száma alacsony volt vagy nem rendelkezett heggel mégis agresszív volt egy barátságos kutyával való teszt során. Illetve voltak nagy számú sebhellyel rendelkező kutyák, akik nem mutatták az agresszív viselkedés jegyeit. Ezért a sebhely számlálást nem elszigetelten, hanem más kutyákkal szembeni viselkedés megfigyelésével kombinálva kell alkalmazni, beleértve a kutyavezető és a kennel személyzetének jelentéseit, valamint más kutyákkal való gondos interakciókat[14]. Minden kutya más eset, így a rehabilitációjuk ideje és módszere is eltérhet kutyánkként. Az viszont minden esetben megfigyelhető, hogy a viselkedés elemzésnél használt eszközök, azt a célt szolgálják, hogy megbizonyosodjanak arról, hogy az állat mennyire agresszív az emberekkel, a gyerekekkel és más állatokkal szemben.

13.2 Viselkedéselemzés

Michael Vick kutyáinak értékeléséhez az Amerikai Állatkínzás Elleni Társaság (ASPCA) viselkedés elemző tagjai a vizsgálatához többéves tudományos alapuló módszert használtak, amelyet saját munkájuk során elsajátított módszerekkel egészítettek ki. Ennek következtében egy 10 lépésből álló viselkedéselemző rendszert alakítottak ki. Az első lépés a kutya általános viselkedésének megfigyelése volt a vizsgálandó területen. Majd második lépésként a kutyákat az értékelő közömbös módon közelítette meg miközben a kutya

reakcióját figyelték meg. Ha a kutya nem lépett fel agresszívan az elemző ellen, akkor nemcsak megközelítette, de meg is simogatta elsőnek gyengédebben, majd határozottabban. Ezek után játékos és izgatott hangszínnel szóltak a kutyának, hogy ennek megfelelően reagál-e rá. A reakciótól függetlenül kötélhúzó játékot vett elő az elemző és hagyta, hogy a kutya ráharapjon és játékos kötélhúzásban kezdjen. Itt azt vizsgálták, hogy elsőnek is elkezd-e játszani az állat, ha igen akkor pedig a játék végeztével elengedi azt. Ha a kutya az előző tesztek mindegyikén megfelelően szerepelt, akkor a következő feladatban enni adtak a kutyának. Miközben evett elsőnek csak odaléptek mellé, majd megsimogatták az állat testét, majd a fejét végül egy műkezet használva az edényt is elvették. Ezek után jutalom falatot vagy valami finom rágni valót kapott például disznófület, amit aztán a kutya reakcióját figyelve megpróbálták elvenni. Végül elsőnek egy plüss kutyát majd egy babát mutattak a kutyáknak. Az ASPCA elemzőin kívül pitbull mentőszervezet tagjai is a saját maguk által kialakított értékelési rendszert próbálták ki a kutyákon. Amely során az előzőekben említett tesztelési módszereken kívül alkalmazták a fújó és a toló próbát. A fújó-próba azt jelentette, hogy a kutyák arcába fújtak. A módszer alkalmazásának oka az volt, hogy a pitbullokkal történő többéves munka során észrevették, hogy ezt pitbullok nagyon szerették és ennek hatására szemtől-szembeni kapcsolatot létesítettek az emberekkel. Azok a kutyák, amelyek negatívan vagy semlegesen reagáltak erre a tesztre az arra utalt, hogy ezek az állatok kevésbé barátságosak. A toló-próba pedig azt jelentette, hogy a kutyákat kezdetben óvatosan, majd játékosan végül pedig egy jó nagy erővel meglökték miközben figyelték a kutyák reakcióját[37].

Sajnos nem minden rehabilitáció zárul sikertörténettel. Egyrészt a rehabilitáció költsége magas, amiket a magánkézben levő menhelyek anyagilag nem tudnak finanszírozni. Másrészt nem minden kutya alkalmas arra, hogy örökbe lehessen adni ugyanis sok esetben vagy a gyerekekkel szemben lép fel agresszívan vagy egyszerűen más kutyával nem lehet együtt tartani. Illetve maga az a tény, hogy viadalban szerepelt az állat csökkenti az örökbe fogadó emberek számát. Emellett az örökbe-fogadók közül sem mindenki alkalmas arra, hogy egy ilyen előélettel rendelkező lévő kutyához megfelelő tartást tudjon biztosítani.

13.3 Saját tapasztalatok

Szakdolgozatom készítése során konzulensem dr. Daróczy István alezredes közreműködésével részt vettem, főleg a Nagykőrösön lezajló kutyaviadalt követő rajtaütés és lefoglalás során elkobzott kutyák rehabilitációjában. A rehabilitáció részeként 2-3 órán át tartó pórázon történő sétáltatás részeként szocializálódáson esnek át a kutyák. Melynek célja a kutyák emberekkel való érintkezése, és fajtatársaikkal való közömbösség kialakítása. Azoknak a szituációknak a kialakítása, amikkel a kutya, ha alkalmas rá az örökbefogadó családjánál találkozhat.

2. kép: Kutyaviadalon részt vett kutya sétáltatása

Forrás: Saját kép

A kutyákat egyesével póráz segítségével, más kutyáktól bizonyos távolságot tartva sétáltattam körülbelül egy vagy másfél órán keresztül a képen látható bekerített füves terepen. Előzetes beszélgetések során megtudtam, hogy a kutyákat először pórázhoz kellett szoktatni. Egy kutya esetében az volt megfigyelhető, hogy a tartásuk következtében, ami leginkább homokos vagy füves terep, kézben kellett kihozni a kenneléből ugyanis félt az aszfalttól, mivel azzal nem találkozott az eddigi tartása következtében. A sétáltatás során az általam sétáltatott kutyák esetében megfigyelhető volt, hogy rendkívül barátságosak voltak, vágynak az emberekkel való kapcsolatra. Érdeklődőek voltak a környezeti tényezőkre. Simogatásra és más emberi érintésre jól reagáltak, nem mutattak semmilyen agresszív viselkedést. Parancsszavakat, mint például ül vagy fekszik nem ismertek, de néhány jutalom falat hatására, pár próbálkozás után megpróbálták végrehajtani a parancsokat. (2.kép)

14 Állatorvosok felelőssége

McHendrix szerint „Az állatorvosok egészségügyi szakemberek, és a nem-emberi populáció egészségének és jólétének gondozásában betöltött egyedülálló szerepük potenciálisan azt jelenti, hogy szerepük van az állatok és az emberek ellen irányuló személyközi erőszak

felismerésében és lehetséges megelőzésében”[38]. Az állatorvos azonban akkor tud segíteni elsőként is, ha a sérült kutyákat rendelőbe viszik, azonban a legtöbb esetben a kutyák el sem jutnak megfelelő állatorvosi ellátáshoz. Ahogyan azt már korábban kifejtettem, annak ellenére, hogy a kutyák a viadalok során súlyos sérüléseket szenvednek, a kutyatartók saját maguk próbálják ezeket a sebeket összevarrni. Ugyan néhány esetben előfordul, hogy a nagyon nagy értéket képviselő kutyáknál a gazdájuk állatorvosi segítséget vesz igénybe, azonban ez a szervezett viadalok előfordulásához képest kis százalékban fordul elő. Nagy értéket képviselnek azok a kutyák, amelyek több mérkőzést megnyertek és akiknek a fedezetéséből jelentős pénzüsszeghez juthat gazdájuk, ezért őket különösen óvják. Mivel sajnos alacsony százalékában figyelhető meg, hogy állat orvosi ellátáshoz jut, nagy jelentősége van annak, hogy abban a kevés esetben amikor mégis állatorvoshoz kerül a viadalos kutya az állatorvos ismerje fel az illegális tevékenység jeleit és jelezze a megfelelő hatóságok felé.

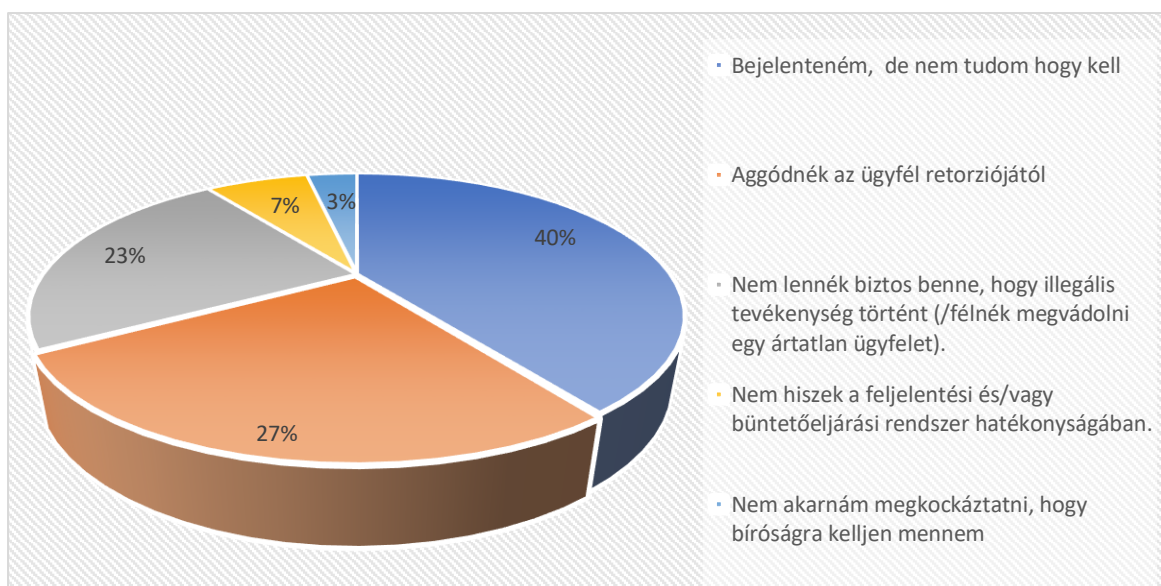
14.1 Bejelentési kötelezettség jelentősége

Amerika 12 államában (Arizona, Kalifornia, Colorado, Illinois, Maine, Minnesota, Nebraska, Oklahoma, Oregon, Pennsylvania, Nyugat-Virginia, Wisconsin) az állatorvosoknak kötelező az állatbántalmazásokat bejelenteni. Érdekesség, hogy Wisconsinban csak akkor kell jelenteni az eseteket, ha az állat harcban vett részt. Kanada 4 tartományában (Új-Skócia, Ontario, Manitoba, Quebec) szintén kötelező az állatbántalmazásra gyanús eseteket bejelenteni[25]. Ezzel ellentétben Magyarországon erre jogilag nem kötelezik az állatorvosokat. Az előzőekben említett országokban hozott jogi kötelezettségek oka az, hogy számos kutatás kapcsolatot talált az állatbántalmazás és a személyi erőszak között. Egy tanulmány, amely a gyerekek körében előforduló állatbántalmazást vizsgálta, kimutatta, hogy ezeknél a gyermekeknél 60%-ban családon belüli erőszak volt az állatbántalmazás elsődleges indoka[39]. Ahogyan azt már korábban kifejtettem, az állatviadalokon nem csak felnőttek, hanem gyerekek is részt vesznek, akik az állatokkal való erőszakkal szemben érzéketlenek és elfogadóbbak lesznek.

14.2 Magyarországi kérdőív

A kérdőív elkészítésekor céлом az volt, hogy átfogóbb képet kapjak arról, hogy a Magyarországon praktizáló állatorvosok, szakterületüktől függetlenül mennyire vannak tisztában a viadalok során keletkezett sérülések jellegével, helyével. A 31 válaszadó kormegoszlása, a frissen végzett húszas éveikben járó állatorvosoktól egészen a 61 év feletti korosztályig terjedt. Minden szakterületen dolgozó állatorvos kitöltötte a kérdőívet. A

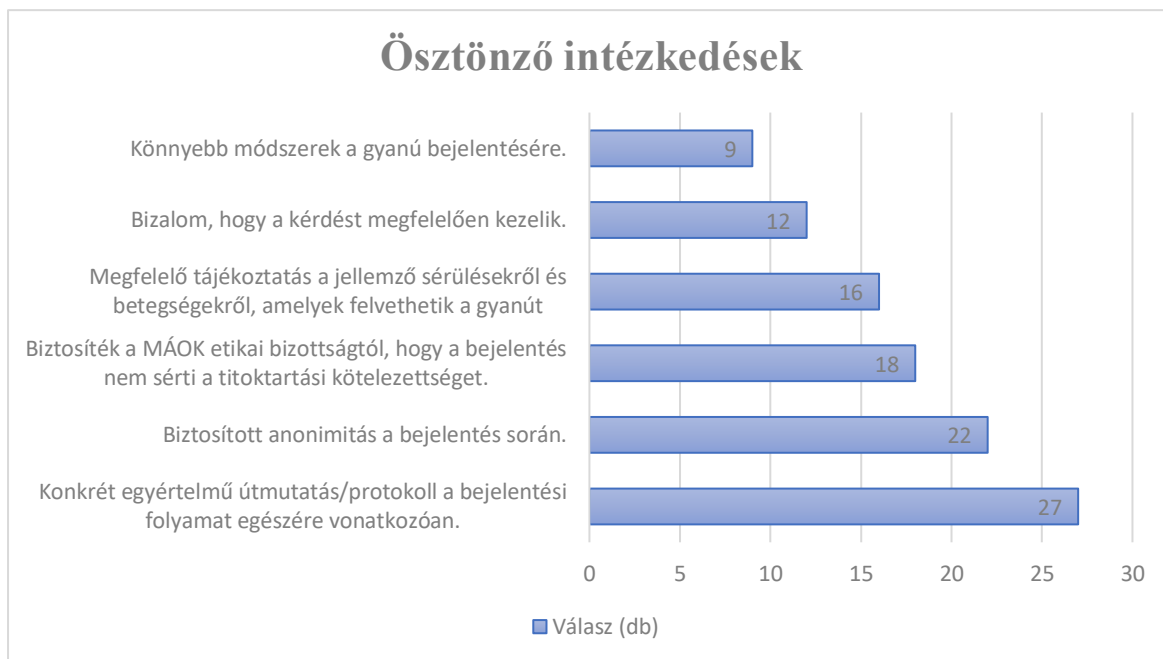
válaszadók 71%-a kisállatorvosként, 19,4%-a vegyes praxisban, 3,2%-a baromfival, 3,2%-a haszonállattal és 3,2%-a lovakkal foglalkozik. A megkérdezettek több, mint fele pontosan 58,1%-a (18 fő) ismerte, és 41,9%-a (13 fő) nem ismerte a kutyaviadalok céljából történő kiképzés és a viadalok során keletkező jellegzetes sérüléseket. Az a 18 állatorvos, aki a kérdőív kitöltése során már ismerte a jellegzetes sérüléseket többféle módon ismerte meg ezeket. 40%-a az egyetemi éveit során, 30%-a rendelőbe való behozatal után értesült, 20%-a egyéb módon, 10%-a pedig önálló utánajárás következtében szerzett tudomást róluk. Megkértem a kitöltőket, hogy akár ismerik, akár nem a sérüléseket, jelöljék be ugyanazon a 13. régióra felosztott képen a sebek leggyakoribb előfordulási helyeit, amit a 8. fejezet 1. alfejezetében szemléltettem. Ahogyan azt már korábban megismertük a 3 leggyakoribb régió, ahol a sérülések leginkább előfordulnak az a fej, - azon belül is annak dorsális, laterális része, a pofa és a fülek tájéka-, a nyak és a mellső végtagok. Annak a 18 embernek a válasza- akik ismerték a sérüléseket- megegyeztek ezzel a 3 régióval. Érdekes módon, azok, akik nem ismerték előzőekben a sérülési helyeket is ugyanazt a 3 régiót jelölték meg a legnagyobb gyakorisággal. A kérdőívben megkérdeztem, hogy mit tennének, ha a rendelőbe viadal gyanúját felkeltő sérülésekkel hoznának be kutyát. A válaszadók 74,2%-a bejelentené, 25,8%-a ellátná a kutyát, de nem jelentené be a hatóságok felé. Ennek okait az alábbi 3. ábra mutatja.

3. ábra: A kutyaviadal gyanújának bejelentésétől visszatartó tényezők

Forrás: Saját kutatás

Mindezek után megkérdeztem, hogy milyen intézkedésekkel lehetne ösztönözni a bejelentések számát. (4.ábra)

4. ábra: Ösztönző intézkedések

Forrás: Saját kutatás

A válaszadók 25,8%-nál merült már fel praktizálása során, hogy kutyaviadalban résztvevő állatot vittek a rendelőjébe. Mely során egyrészt a szakma szabályai szerinti sebészeti ellátás mellett döntve jelezte a behozó "gazda" felé, hogy viadal okozta sérülésről van szó, esetleg próbálta megtudni merre van a másik sérült kutya, másrészt egyszerűen az orvos ellátta a sérüléseket. A kérdőívet kitöltők 87,1%-a nem érzi szükségesnek, hogy ki kéne küldeni a jellegzetes sérülésekről, betegségekről egy általános tájékoztatást a praktizáló állatorvosoknak, míg 12,9%-a érdemesnek tartja. Végül pedig kíváncsi voltam a tudományos tájékoztatás melyik módját találják a leghasznosabbnak, és melyben vennének részt leginkább az állatorvosok. A válaszadók 51,6%-a már az egyetemi évek alatt, akár az állatvédelmi óra keretében, 16,1%-a állatbántalmazással kapcsolatos konferencián, 12,9%-a továbbképzések révén, 12,9%-a állatorvosok lapjában megjelent cikk által, 6,5%-a pedig egyéb módon.

15 Rendőrség feladata, tapasztalata

A tiltott állatviadal szervezése, büntette miatt lefolytatott büntetőeljárások az általános rendőrségi hatáskörbe tartoznak, ezekben az ügyekben a helyi nyomozó hatóságok járnak el. Kivételes esetben magasabb szintű rendőri szervek is eljárhatnak.

15.1 A rendőri intézkedés előkészítése, annak menete

Bármilyen rendőrségi rajtaütés során az elsődleges feladat annak a kiderítése, hogy kik azok a személyek, akik büntettségben részt vesznek, jelen esetben az állatviadal szervezésében. Másodlagosan pedig a feltételezett elkövetők által használt területek, helyszínek megállapítása. Miután büntettség során felhasznált terület meghatározásra került, szükséges annak is a megállapítása, hogy az intézkedés végrehajtásakor az adott helyszínen az elkövetők közül hány személy fog tartózkodni, ugyanis ehhez kell igazítani a szükséges rendőri erők létszámát is, illetve, hogy szükséges-e társhatóságok bevonása az intézkedés során. Viszont nem csak a helyszínen jelen lévő feltételezett elkövetők, hanem az ő tulajdonukban lévő állatok száma, fajtája is fontos információ. Ugyanis ezeknek az információknak a tudatában, a rendőrség megfelelő mennyiségű, a kutyák elszállításához szükséges kennelrel kell felkészülnie, illetve előzetesen olyan helyszínt keresnie, amely képes a lefoglalt kutyákat a továbbiakban befogadni. Ezért fontos társhatóságokkal való előzetes egyeztetés, kiemelt fontosságú a jegyzővel és a kormányhivatallal való egyeztetés. Az információgyűjtésre a személyes helyszínbemjárás mellett, alkalmazhatnak drónt is. Az állatok létszáma mellett fontos arra is gondolni, hogy a viadalokban való harcok során különböző egészségi állapotban lehetnek a kutyák, így érdemes az intézkedés idejére szolgáto állatorvossal felvenni a kapcsolatot, ha esetleg szükséges lenne az ő munkájára, ugyanis a kutyák különböző fertőző betegségeket is terjeszthetnek. Mindezek tudatában készíti el a rendőrség az akciótervet, amely magában foglalja az előzőekben ismertetett információkat. Bármilyen alapos a helyszíni szemle vagy akár a drónos felvétel, nem biztos, hogy teljes mértékben sikerül felmérni az elkövetők számát és a kutyák mennyiségét éppen ezért, a váratlan körülményekre való felkészülés jegyében érdemes egy tartalék egységet is létrehozni.

16 Összegzés

A kutatásokat figyelembe véve elmondható, hogy ugyan a sérülések helye hasonló azonos méretű kutyák spontán harca, és a kutyaviadalban résztvevő kutyák esetében. Melyek elhelyezkedése, a fej dorsális és laterális része, a pofa és a fülek tájéka, emellett a nyak és a mellső végtagok területe. Viszont a sérülések, és a sebek jellege a viadalos kutyák esetében eltérnek. A sérülések a lecsiszolt hegyes fogak, és a harapásgátlás, miatt sokkal mélyebbek viadalban résztvevő kutyák esetében. Ezek mellett érdemes az előzőekben említett régiókban már meggyógyult, de a másodlagos gyógyulás miatt, heges és alopeciás területek keresése. Röntgenfelvételek készítése révén régebbi, de már meggyógyult törések is

láthatóak lehetnek a koponyán, az orsó és singcsonton. Nem szabad elfelejtkezni a viadalra történő kiképzések során szerzett sérülésekről sem, amik egyrészt a mellény viselése következtében alakulnak ki a hónalj tájékán, illetve a futópad következtében horzsolások a tappancs tájékán is láthatóak. Mindezek mellett fontos a Babesia gibsonival való fertőzöttség, amely a viadalo kutyákban sokkal nagyobb valószínűséggel fordul elő, a nem viadalo társaikhoz viszonyítva. Két oka van, hogy miért is fontos ezeket a sérüléseket felismerni. Első és legfontosabb az állatvédelmi ok. A kutyák a kiképzések, és a viadalo során állatkínzáson esnek át. Másodsorban, ahogyan azt bemutattam, azok az emberek, akik viadalo kban vesznek részt büntetett előélettel rendelkeznek. Illetve számos családon belüli erőszak esetében az állatbántalmazás megelőzte, az emberekre irányuló erőszakos cselekvést. Ezért tartom fontosnak, hogy az állatorvosok tanulják meg a jellegzetes sérülések helyét és milyenségét, és ha véletlen rendelői környezetben találkoznak ilyen esettel legalább az állatviadal gyanúja merüljön fel bennük, és legyenek tisztában a bejelentési módokkal.

17 Felhasznált Irodalom

1. Siegel D, van Uhm D (2021) Illegal dogfighting: sport or crime? Trends Organ Crime 24:563–580. <https://doi.org/10.1007/S12117-021-09423-0/FIGURES/1>
2. Walliss J (2023) Crimes against non-human animals: Examining dog fighting in the UK and the USA through a green criminology perspective. Sociol Compass e13087. <https://doi.org/10.1111/SOC4.13087>
3. Lockwood R, United States. Department of Justice. Office of Community Oriented Policing Services., American Society for the Prevention of Cruelty to Animals. (2012) Dogfighting : a guide for community action 501 (C) (3) and community members : addressing dogfighting in your community. U.S. Dept. of Justice, Office of Community Oriented Policing Services
4. Walliss J (2023) Crimes against non-human animals: Examining dog fighting in the UK and the USA through a green criminology perspective. Sociol Compass. <https://doi.org/10.1111/soc4.13087>
5. Yilmaz O (2016) Dec'16 Hosted@www.ijlr.org Orhan Yilmaz (2016) Dog Fighting in Some European Countries. International Journal of Livestock Research 6:20–26. <https://doi.org/10.5455/ijlr.20161204114048>
6. Merck MD (2013) Veterinary Forensics: Animal Cruelty Investigations: Second Edition. Veterinary Forensics: Animal Cruelty Investigations: Second Edition. <https://doi.org/10.1002/9781118704738>
7. Brooks JW (2018) Veterinary Forensic Pathology. Veterinary Forensic Pathology 2:1–169. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-67175-8/COVER>
8. Travelling with dangerous dogs in Europe - Seeking Sights. <https://seekingsights.com/travelling-dangerous-dogs-europe/>. Accessed 14 Apr 2023
9. 49/2010. (IV. 22.) AB határozat - Nemzeti Jogszabálytár. <https://njt.hu/jogszabaly/2010-49-30-75>. Accessed 3 Nov 2023
10. Times V (2017) Vet Times Dealing with suspected dog fight injuries
11. Mota-Rojas D, Mariti C, Marcet-Rius M, Lezama-García K, Gazzano A, Hernández-Ávalos I, Mora-Medina P, Domínguez-Oliva A, Whittaker AL (2022) The Welfare of Fighting Dogs: Wounds, Neurobiology of Pain, Legal Aspects and

- the Potential Role of the Veterinary Profession. *Animals (Basel)* 12:2257.
<https://doi.org/10.3390/ANI12172257>
12. Tiltott állatviadalon ütöttek rajta a TEK bevonásával a nyíregyházi rendőrök | A Magyar Rendőrség hivatalos honlapja. <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/bunugyek/tiltott-allatviadalon-utottek-rajta-a-tek#>. Accessed 18 May 2023
  13. Pierpoint H (2018) Dog fighting: a role for veterinary professionals in tackling a harmful and illegal practice. *Vet Rec* 183:563–566.
<https://doi.org/10.1136/VR.K4527>
  14. Miller K, Touroo R, Spain C, Jones K, Reid P, Lockwood R (2016) Relationship Between Scarring and Dog Aggression in Pit Bull-Type Dogs Involved in Organized Dogfighting. *Animals (Basel)* 6:72. <https://doi.org/10.3390/ANI6110072>
  15. Intarapanich NP, Touroo RM, Rozanski EA, Reisman RW, Intarapanich PP, McCobb EC (2017) Characterization and comparison of injuries caused by spontaneous versus organized dogfighting. *J Am Vet Med Assoc* 251:1424–1431.
<https://doi.org/10.2460/JAVMA.251.12.1424>
  16. Pierpoint H (2018) Dog fighting: a role for veterinary professionals in tackling a harmful and illegal practice. *Veterinary Record* 183:563–566.
<https://doi.org/10.1136/VR.K4527>
  17. 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye.
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000041.kor>. Accessed 22 Apr 2023
  18. Cannon SH, Levy JK, Kirk SK, Crawford PC, Leutenegger CM, Shuster JJ, Liu J, Chandrashekar R (2016) Infectious diseases in dogs rescued during dogfighting investigations. *Veterinary Journal* 211:64–69.
<https://doi.org/10.1016/j.tvjl.2016.02.012>
  19. Birkenheuer AJ, Correa MT, Levy MG, Breitschwerdt EB (2005) Geographic distribution of babesiosis among dogs in the United States and association with dog bites: 150 cases (2000–2003). *J Am Vet Med Assoc* 227:942–947.
<https://doi.org/10.2460/JAVMA.2005.227.942>

20. Matsuu A, Kawabe A, Koshida Y, Ikadai H, Okano S, Higuchi S (1973) Babesia infections in puppies : probably due to transplacental transmission. *J Vet Med* 609:203–206. <https://doi.org/10.1292/JVMS.66.893>
21. Tuska-Szalay B, Vizi Z, Hofmann-Lehmann R, Vajdovich P, Takács N, Meli ML, Farkas R, Stummer-Knyihár V, Jerzsele Á, Kontschán J, Szekeres S, Hornok S (2021) Babesia gibsoni emerging with high prevalence and co-infections in “fighting dogs” in Hungary. *Current Research in Parasitology & Vector-Borne Diseases* 1:100048. <https://doi.org/10.1016/J.CRPVBD.2021.100048>
22. Vörös K, Becker Z, Arany-Tóth A, Gyurkovszky M, Farkas R (2017) Okkult *Dirofilaria immitis* szívférgesség kutyában Esetismertetés és irodalmi áttekintés
23. Niestat L, Gupta M, Touroo R, Brandler E (2022) Comparison of Babesia gibsoni infection in pit bull-type dogs with and without a known history of involvement in organized dogfighting. *Forensic Science International: Animals and Environments* 2:100044. <https://doi.org/10.1016/J.FSIAE.2022.100044>
24. Matsuu A, Kawabe A, Koshida Y, Ikadai H, Okano S, Higuchi S (2004) Incidence of Canine Babesia gibsoni Infection and Subclinical Infection among Tosa dogs in Aomori Prefecture, Japan. *Journal of Veterinary Medical Science* 66:893–897. <https://doi.org/10.1292/JVMS.66.893>
25. Tong L (2016) Identifying non-accidental injury cases in veterinary practice. *In Pract* 38:59–68. <https://doi.org/10.1136/inp.i261>
26. Evans R, Gauthier DAK, Forsyth CJ (1998) Dogfighting: Symbolic expression and validation of masculinity. *Sex Roles* 39:825–838. <https://doi.org/10.1023/A:1018872404355/METRICS>
27. Állatvédelmi tv. - 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800028.TV>. Accessed 22 Apr 2023
28. 2012. évi C. törvény - Nemzeti Jogszabálytár. <https://njt.hu/jogszabaly/2012-100-00-00>. Accessed 24 May 2023

29. Dossier Decreto-legge.
http://leg15.camera.it/cartellecomuni/leg14/RapportoAttivitaCommissioni/testi/02/02_cap07_sch05.htm. Accessed 24 May 2023
30. Yilmaz O, Ertuğrul M, Coskun F, Ertugrul M (2015) DOG FIGHTING IN THE WORLD
31. Yilmaz O, Coskun F, Ertugrul M (2015) DOG FIGHTING IN TURKEY. *Canadian Journal of Applied Sciences* 01:21–25
32. Detailed Discussion of Dog Fighting | Animal Legal & Historical Center.
<https://www.animallaw.info/article/detailed-discussion-dog-fighting>. Accessed 6 Apr 2023
33. Smith R (2011) Investigating financial aspects of dog-fighting in the UK. *J Financ Crime* 18:336–346. <https://doi.org/10.1108/13590791111173687/FULL/XML>
34. Lockwood R DOGFIGHTING A GUIDE FOR COMMUNITY ACTION 501 (C) (3) NON-PROFITS AND COMMUNITY MEMBERS Addressing Dogfighting in Your Community Senior Vice President, Forensic Sciences and Anti-Cruelty Projects ASPCA ® 2 Dogfighting: A Guide for Community Action
35. Prison animal programs are benefitting both inmates and hard-to-adopt dogs in Florida, experts say - ABC News. <https://abcnews.go.com/US/prison-animal-programs-benefitting-inmates-hard-adopt-dogs/story?id=60600864>. Accessed 29 Apr 2023
36. Mobil kennelekkel segíti az állatkínzás elleni küzdelmet a NÉBIH - Az Én Kutyám.
<https://www.azenkutyam.hu/elet/mobil-kennelekkel-segit-a-nebih/>. Accessed 29 May 2023
37. The lost dogs: Michael Vick’s dogs and their tale of rescue... | Main library.
<https://catalog.jcls.org/GroupedWork/6783efc6-245c-adc9-24e7-af6d0e5836ad-eng?searchId=5395627&recordIndex=10&page=1>. Accessed 29 May 2023
38. Acutt D, Signal T, Taylor N (2015) Mandated reporting of suspected animal harm by australian veterinarians: Community attitudes. *Anthrozoos* 28:437–447.
<https://doi.org/10.1080/08927936.2015.1052276>

39. Green PC, Gullone E (2005) Knowledge and attitudes of Australian veterinarians to animal abuse and human interpersonal violence. *Aust Vet J* 83:619–625.
<https://doi.org/10.1111/J.1751-0813.2005.TB13275.X>

18 Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozok témavezetőimnek, akik segítettek munkámat a szakdolgozat készítése során. Illetve köszönöm családomnak és barátaimnak a támogatást.

Diplomamunka konzultációs lap állatorvostan hallgatók részére

A hallgató neve: Tóth Barbara Nikolett

Neptun-kódja: NBAEUN

A témavezető neve és beosztása: Dr. Vetter Szilvia PhD., központvezető

Külső témavezető neve és beosztása: Daróczi István alezredes, a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda környezeti bűnözés elleni alosztályának vezetője

Tanszék: Állatvédelmi Központ

A diplomadolgozat címe: Kutya viadatok Magyarországon.

Konzultáció - 1. félév

	Időpont			Téma/Témavezető megjegyzése	Témavezető aláírása
	Év	Hó	Nap		
1.	2021.	03.	08.	A feltett állatvédelmi kérdés	Dr. Vetter Szilvia
2.	2021.	03.	16.	Téma felvetés, vázlatpótló	Dr. Vetter Szilvia
3.	2021.	04.	21.	A nyomon követésről felvetés	Dr. Vetter Szilvia
4.	2021.	09.	20.	A lefoglalt kutya szelvése	Dr. Vetter Szilvia
5.	2022.	03.	30.	A dolgozat vázlat egyeztetése	Dr. Vetter Szilvia

Érdemjegy az első félév végén: .....5 (jeles).....

Konzultáció - 2. félév

	Időpont			Téma/Témavezető megjegyzése	Témavezető aláírása
	Év	Hó	Nap		
1.	2022.	09	13	A vázlaton korrigált kutya felvétel	Dr. Vetter Szilvia
2.	2022.	10	10	A kutya életrajza elkészítése	Dr. Vetter Szilvia
3.	2022.	11	17	Az orvosi leltárkészítés eredményéről beszámoló	Dr. Vetter Szilvia
4.	2022.	12	02	Vázlatpótló véglegesítése	Dr. Vetter Szilvia
5.	2022.	12	14	A vázlatpótló utolsó felvétel megtekintése	Dr. Vetter Szilvia

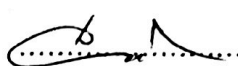
Érdemjegy a második félév végén: .....5 (jeles).....

A nyomtatvány a hallgatói és a tanszéki ügyintézői aláírás, valamint az átvétel dátuma nélkül nem érvényes. A konzultációs lap a diplomamunka mellékletét képezi!

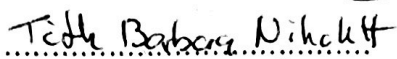

A diplomamunka - a szakra vonatkozóan - a Tanulmányi- és Vizsgaszabályzatban, valamint az Útmutató a szakdolgozatok/diplomamunkák készítéséhez című mellékletében leírt követelményeknek megfelel.

A diplomamunka befogadható, védésre alkalmasnak találtam.

 dr. Oeller Eszter

témavezető aláírása

Hallgató aláírása:

Tanszéki előadó aláírása: Átvétel dátuma: 2023.11.02.

A nyomtatvány a hallgatói és a tanszéki ügyintézői aláírás, valamint az átvétel dátuma nélkül nem érvényes. A konzultációs lap a diplomamunka mellékletét képezi!